ПАРТИЯ БИЗНИ УЛУҒ ИШЛАРГА ЧОРЛАМОҚДА

БУТУН ДУНЁ ПРОЛЕТАРЛАРИ, БИРЛАШИНГИЗ!

ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ

ЎЗБЕКИСТОН КП ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ ВА ШАҲАР КОМИТЕТЛАРИ, МЕҲНАТКАШЛАР ДЕПУТАТЛАРИ ОБЛАСТЬ ВА ШАҲАР СОВЕТЛАРИНИНГ ОРГАНИ

№ 50 (2083). | 10 март, шанба, 1962 йил. | Баҳоси 2 тийин.

КПСС Марказий Комитетининг март Пленуми материалларидан руҳланган Тошкент шаҳар саноат корхоналарининг бир группа ёшлари колхоз ва совхозларга доимий ишлаш учун бориш истагини билдирдилар. Суратда: «Ташсельмаш» ва Ўзбекистон трактор-йиғув заводларининг қишлоққа отланган ёш ишчиларидан: (чапдан) пастда — Борис Қосимов, Аҳмад Абляметов, Геннадий Ермаков, Ўринбой Умаров, Анатолий Савин, Дмитрий Скрипов, Игорь Амелин; юқорида (чапдан) Павел Портнов, Олег Собитов, Александр Чуркин, Анатолий Алексеенко, Александр Харитонов ўртоқлар.

Р. **Шамсутдинов** фотоси, (ЎзТАГ фотохроникаси).

Совет Иттифоқи Коммунистик партияси Марказий Комитетининг Пленуми тўғрисида

ИНФОРМАЦИОН БИЛДИРИШ

1962 йил 9 мартда КПСС Марказий Комитетининг Пленумида ўртоқ Н. С. Хрушчевнинг «Коммунистик қурилишнинг ҳозирги босқичи ва партиянинг қишлоқ хўжалигига раҳбарликни яхшилаш соҳасидаги вазифалари» тўғрисидаги докладини муҳокама қилиш давом эттирилди.

Пленум мажлисида Г. С. ЗОЛОТУХИН (КПСС Тамбов область комитетининг биринчи секретари), И. С. ГРУШЕЦКИЙ (Украина КП Львов область комитетининг биринчи секретари) сўзга чиқдилар.

Шу билан ўртоқ Н. С. Хрушчев докладини муҳокама қилиш тамом бўлди.

КПСС Марказий Комитетининг Пленумида КПСС Марказий Комитетининг Биринчи секретари, СССР Министрлар Советининг Раиси ўртоқ Н. С. ХРУШЧЕВ якунловчи нутқ сўзлади.

КПСС Марказий Комитетининг Пленуми ўртоқ Н. С. Хрушчевнинг «Коммунистик қурилишнинг ҳозирги босқичи ва партиянинг қишлоқ хўжалигига раҳбарликни яхшилаш соҳасидаги вазифалари» тўғрисидаги доклади юзасидан қарор ҳамда КПСС Марказий Комитетининг колхозчиларга, совхозларнинг ишчиларига, қишлоқ хўжалик мутахассисларига, олимларга, саноат ходимларига, коммунистлар ва комсомолларга, Совет Иттифоқининг барча меҳнаткашларига Мурожаатини якдиллик билан қабул қилди.

Пленум ҳужжатлари матбуотда эълон қилинади.

КПСС Марказий Комитети Пленуми ўз ишини тамомлади.

ПЛЕНУМГА МУНОСИБ СОВҒА

Янгийўл районидаги Социалистик Меҳнат Қаҳрамони ўртоқ Абдулла Ортиқов раислик қилаётган «Ленинизм» колхозининг чорвадорлари КПСС XXII съезди ва пахтакор республикалар қишлоқ хўжалик вакилларининг Н. С. Хрушчев иштирокида Тошкентда бўлиб ўтган кенгаши қарорларидан руҳланиб, шу йилнинг 4 январида давлатга гўшт сотиш йиллик планини шараф билан бажарган эдилар.

КПСС Марказий Комитетининг март Пленуми ўз ишини давом эттираётган кунларда колхоз гўшт сотиш йиллик планини 150 процентга етказиб адо этганлиги тўғрисида янги хуш хабар олинди. Ҳозирга қадар давлатга ҳаммаси бўлиб 845 центнер гўшт сотилди.

А. ШЕРМАТОВ.

ЖУДА МАЪҚУЛ ГАПЛАР

Мухбиримиз Сирдарё район партия комитетига телефон қилди. Телефон трубкасини райком секретари ўртоқ Н. Д. Зуев олди.

— КПСС Марказий Комитетининг Пленумида муҳокама қилинаётган масалалар ҳақида район меҳнаткашларининг фикри қандай?

— Колхозчилар, совхоз ишчилари, қишлоқ хўжалик мутахассислари,— деб жавоб берди ўртоқ Зуев,— Никита Сергеевич Хрушчевнинг доклади ва Пленумнинг бошқа материалларини зўр қизиқиш билан ўрганмоқдалар. Бу муҳим ҳужжатларда олға сурилган фикрлар юзасидан баҳслашувлар, коллектив мулоҳазалар бўлмоқда. Ҳамманинг фикри битта: партия томонидан қишлоқ хўжалигига раҳбарликни янада яхшилаш юзасидан белгиланаётган тадбирлар жуда тўғри ва ўз вақтида белгиланаётган тадбирлардир. Бу тадбирлар қишлоқ хўжалигини кескин равишда ривожлантириш ва коммунизмнинг мўл-кўлчилигини вужудга келтиришда жуда катта роль ўйнайди.

Докладда олға сурилган асосий проблемалар ва таклифлар Никита Сергеевичнинг ўзи таъкидлаганидек, улар бир-икки кишининг мулоҳазаси бўлмай, кўпчиликнинг — қишлоқ хўжалик новаторлари ва ишбилармон мутахассисларнинг фикрлари асосида партия ва халқ олдига қўйилаётган проблема ва таклифлардир.

Докладда ҳам, кўпчилик нотиқларнинг сўзларида ҳам колхозлар ишлаб чиқаришига бевосита таъсир кўрсатувчи, қишлоқ хўжалиги маҳсулотлари етиштиришни ва тайёрлашни ташкил қилиш билан шуғулланадиган, колхоз ва совхозларнинг эҳтиёжларини чуқур биладиган, ҳар бир хўжаликнинг ривожланишини йўлга солиб, ердан энг самарали фойдаланишга эришадиган бошқариш органи ҳақиқатда бизда йўқ эканлиги жуда тўғри ва ленинча дадиллик билан айтилди.

Ҳақиқатан ҳам шундай. Буни биз, қишлоқ партия ходимлари ҳам билар ва сезар эдик-у, аммо аҳволни қандай қилиб тузатиш кераклигини билмас эдик. Мана, Пленум қишлоқ хўжалигига раҳбарлик комитети тузиш, областларда колхоз-совхоз ишлаб чиқариш бошқармалари ва уларнинг районлараро ташкилотларини тузиш фойдали эканлигини кўрсатди.

Менимча ҳам шундай қилинса жуда яхши бўлади, хўжаликлардаги имкониятлардан максимал фойдаланиш мумкин бўлади. Имкониятлар эса Пленум таъкидлаганидек жуда-жуда кўп. Гап ана шу имкониятлардан ишнинг кўзини билиб фойдаланишга, буни амалга оширадиган ташкилотларнинг бўлиши ва уларнинг яхши ишлашига боғлиқ.

— Районда ерлардан тўғри фойдаланиш юзасидан қандай тадбирлар амалга оширилди?

— Ўт-далали системанинг зарарли томонлари очиб ташлангандан кейин район партия комитети колхоз ва совхозларда экин майдонларидан қандай фойдаланилаётганлиги ва қайси экинлардан қанча экилаётганлигини кенг активлар ёрдамида ўрганиб чиқди. Айтиш керакки район партия ташкилоти деҳқончиликнинг прогрессив йўлини ва ўт-далали системанинг зарарли эканлигини тўғри тушуниб олди. Колхозларнинг партия ташкилотлари правление билан биргаликда экин майдонларининг асосий қисмига пахта, маккажўхори экиш чораларини белгиладилар. Ҳозир бизда ўрта ҳисобда район бўйича экин майдонларининг 72—73 процентига чигит, 11—12 процентига маккажўхори, 9—11 процентига эса беда экишни планлаштирдик. Мана шундай тартибга кўчишда «Ленинград», Охунбобоев номли колхозларнинг партия ташкилотлари ташаббускорлик кўрсатдилар. Бедани маккажўхоридан афзал кўрадиган, кўп ерни беда ва ўт билан банд қилиб қўядиган хўжалик қолмади.

— Баҳорги экиш кампаниясига шаймисизлар?

— Шаймиз деб мақтанолмаймиз, айрим ишларимиз ҳали чала. Лекин асосий ишларни бажариб қўйдик. Ерлар ва экувчи кадрлар тайёр, ирригация шохобчаларини тартибга солиш тугалланаётир. Бу йил районимиз бўйича Валентин Тюпко тажрибаси асосида 52 та пахтачилик звеноси ташкил этдик. Звеноларга ташаббускор ва тажрибали механизаторлар бошчилик қилмоқдалар. Арзон пахта етиштириш юзасидан бой тажрибага эга бўлган машҳур механизатор Жавод Кўчиев раҳбарлик қилаётган механизаторлар мактабида 112 бригадир ўқиб чиқди.

Умуман районимиз меҳнаткашлари партия Марказий Комитетининг март Пленуми қишлоқ хўжалигини кескин юксалтиришда муҳим бурилиш нуқтаси бўлади, коммунизм моддий-техника базасини тезроқ барпо этишда қишлоқ хўжалиги ходимларига муҳим дастур ва йўлчи юлдуз бўлади деб айтмоқдалар.

КПСС МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИНИНГ ПЛЕНУМИ

Илгари хабар берилганидек, Москвада КПСС Марказий Комитетининг Пленуми ўз ишини давом эттирмоқда. 7 мартда КПСС Марказий Комитетининг Биринчи секретари, СССР Министрлар Советининг Раиси ўртоқ Н. С. Хрушчевнинг «Коммунистик қурилишнинг ҳозирги босқичи ва партиянинг қишлоқ хўжалигига раҳбарликни яхшилаш соҳасидаги вазифалари» ҳақидаги доклади муҳокама қилинди.

Қишлоқ хўжалиги, дейди Бошқирдистон область партия комитетининг биринчи секретари **З. Н. Нуриев**, — экономикамизнинг ҳаётий муҳим тармоғи бўлиб, ҳар бир совет кишисининг манфаатларига даҳлдордир. КПСС Программасида таъкидлаб ўтилганидек, равнақ топган қудратли саноат билан бир қаторда ҳар тарафлама ривожланган сермаҳсул қишлоқ хўжалигини вужудга келтириш мамлакатимизда коммунизм қуришнинг мажбурий шарти ҳисобланади.

Нотиқ КПСС Марказий Комитетининг сентябрь Пленумидан кейин Бошқирдистон қишлоқ хўжалигида юз берган ўзгаришлар ҳақида батафсил гапиради. Бошқирдистон 1953 йилда давлатга 149 минг тонна сут сотган бўлса, 1961 йилда давлат 442 минг тонна сут олди. Шу давр ичида гўшт етиштириш 50 минг тоннадан 122 минг тоннага, тухум етиштириш 42 миллион донадан 160 миллион донага етди. Колхоз ва совхозлар дон ва қанд лавлаги сотишни ҳам кўпайтирдилар.

Бироқ, деб давом этади нотиқ, республикамизда қишлоқ хўжалигига яроқли ерларнинг ҳар юз гектарига айлантириб ҳисоблаганда чорвачилик маҳсулотлари ҳали оз етиштирилмоқда, чорва молларнинг кўплаб нобуд бўлишига йўл қўйилмоқда. Буларнинг ҳаммасига партия, совет органлари, шунингдек қишлоқ хўжалик органлари томонидан қишлоқ хўжалигига раҳбарлик қилишда йўл қўйилаётган жиддий камчиликлар сабаб бўлди.

КПСС Марказий Комитетининг ҳозирги Пленуми, Н. С. Хрушчевнинг доклади партиямиз қишлоқ хўжалигининг конкрет масалаларини ижобий тарзда ишлаб чиқаётганлигини кўрсатувчи янги далилдир. Бошқирдистон партия ташкилоти Н. С. Хрушчев докладида илгари сурилган хулосалар ва фикрларнинг ҳаммасини якдиллик билан маъқуллайди.

Ўртоқ Нуриев ўз нутқининг талайгина қисмини экин майдонлари структурасини қайта қараб чиқиш масалаларига бағишлади. 1962 йилда областда дон экинларининг умумий майдони 3100 минг гектарга етказилади. Дуккакли дон экинлари майдони анча кенгайтирилади. Экин майдонларининг структурасини ўзгартириш, деҳқончиликнинг чопиқ қилинадиган экинлардан иборат системасини жорий қилиш билан бир қаторда ўғитлардан фойдаланиш муҳим аҳамиятга эга. Нотиқ айтадики, Бошқирдистон колхоз ва совхозлари тупроққа ҳали етарли миқдорда органик ва минерал ўғит солаётганлари йўқ. Ўртоқ Нуриев маҳаллий ўғитлардан, чунончи областда мўл-кўл мавжуд бўлган торфдан яхшироқ фойдаланиш зарурлигини айтади.

Қишлоқ хўжалигига раҳбарлик савиясини ошириш, барча резервлар ва имкониятлардан моҳирлик билан фойдаланиш, дейди ўртоқ Нуриев, мамлакат қишлоқ хўжалигини янада юксалтиришга дарҳол таъсир кўрсатади.

Шундан сўнг Винница областининг Бершади районидаги «КПСС XXII съезди» колхозининг раиси **В. М. Кавун** сўзга чиқади. СССР Олий Совети Президиумининг Фармони билан яқиндагина унга Социалистик Меҳнат Қаҳрамони унвони берилди. Айни маҳалда у раислик қилаётган колхоз аъзоларидан катта бир группаси ҳукумат мукофотлари билан тақдирланди. Ўртоқ Кавун деҳқончилик ва чорвачиликни юксалтириш соҳасидаги меҳнатларига юксак баҳо берганликлари учун колхоз меҳнаткашлари номидан ленинчи Марказий Комитетга чуқур миннатдорчилик изҳор этади.

Бу мукофотлар, дейди колхоз раиси, бизларнинг зиммамизга тағин ҳам яхшироқ ишлаш, мамлакатга қишлоқ хўжалик маҳсулотларини тобора кўплаб етказиб бериш вазифасини юклайди.

Ўртоқ Кавун, Марказий Комитетнинг мазкур Пленуми — партия ва мамлакатнинг ҳаётида катта воқеадир, дейди. Пленумда муҳокама қилинаётган масала колхоз, совхоз ишлаб чиқаришини муваффақиятли суратда юксалтириш учун зўр аҳамиятга эга.

Қишлоқ хўжалигига раҳбарликни яхшилаш соҳасида партия Марказий Комитети белгилаётган тадбирларни, деб давом этади ўртоқ Кавун, коммунистлар, қишлоқдаги барча меҳнаткашлар якдиллик билан қизғин маъқуллаяжаклар. Территориал ишлаб чиқариш бошқармаларининг ташкил қилиниши колхоз ва совхозларга ишнинг кўзини билиб раҳбарлик қилиш имкониятини беради. Ана шу бошқармаларга кенг ҳуқуқлар бериб қўйиш, ишбилармон обрўли ходимларни бошлиқ қилиб тайинлаш керак.

Ўртоқ Кавун айтадики, ўзи раислик қилаётган колхозда ишлаб чиқаришни янада кенгайтириш учун катта имкониятлар бор. 1962 йилда ҳар гектаридан 40 центнер дон, шу жумладан 62 центнер маккажўхори, 35 центнер нўхат йиғиштириб олиш, қишлоқ хўжалигига яроқли ерларнинг ҳар юз гектари ҳисобига сўйилган вазнда 60 центнер гўшт, 486 центнер сут етиштириш мўлжалланмоқда. Колхоз ем-хашак етиштиришни кўпайтиради. Деҳқончилик ва чорвачиликда механизацияни кенг қўллашга катта эътибор берилади. Бу йил маккажўхори, нўхат ва бошқа экинларни ўриб-йиғиштириб олиш батамом машиналаштирилади.

Колхозда колхоз раислари тайёрлайдиган бир йиллик мактаб февраль ойида иш бошлаб юборди, дейди нотиқ. Биз ана шу ўртоқлар зарур билимларни эгаллаб олмоқлари учун ҳамма чораларни кўрамиз.

КПСС Волгоград область комитетининг биринчи секретари **А. М. Школьников** область қишлоқ хўжалик ходимлари қишлоқ хўжалик маҳсулотлари етиштиришни янада кўпайтириш учун қандай кураш олиб бораётганликларини айтиб берди. Волгограднинг колхоз ва совхозлари ўтган йили давлатга дон, гўшт ва сут сотиш топшириқларини ортиғи билан бажардилар.

Область колхоз ва совхозларининг меҳнаткашлари дон ва ем-хашак етиштиришни янада кўпайтириш юзасидан тадбирлар ишлаб чиқдилар. Бу вазифа деҳқончилик маданиятини бутун чоралар билан ошириш, экин майдонларининг энг тўғри структурасини жорий қилиш, қўшимча равишда қўриқ ва бўз ерларни очиш йўли билан ҳал қилинади.

Дуккакли дон экинлари майдонини кенгайтириш, деб уқтиради нотиқ, дон ва оқсилли озуқалар етиштиришни кўпайтиришнинг катта резервидир. Область колхоз ва совхозлари ўтзорларни камайтириш ва тоза шудгорларни камроқ қолдириш йўли билан бу йил дон экинлари майдонини 340 минг гектар кўпайтирадилар. 200 минг гектар ерда қуруқ дон олиш мақсадида маккажўхори етиштирилади. Ана шуларнинг ҳаммаси ялпи дон ҳосилини 25-30 миллион пуд кўпайтириш имкониятини беради.

Яқин икки йил ичида 350 минг гектар қўриқ ва бўз ер ўзлаштирилиб, бу ерлардан йил сайин 20-25 миллион пуд дон олинадиган бўлади.

Ўртоқ Школьников колхоз ва совхозларни қишлоқ хўжалик техникаси билан таъминлашни анча яхшилаш зарурлиги ҳақида гапиради. У, Н. С. Хрушчевнинг қишлоқ хўжалик машиналари ишлаб чиқаришни кўпайтириш ҳамда қишлоқ хўжалигига бериладиган моддий-техника ёрдамини кучайтириш тўғрисидаги таклифини қувватлайди.

Қишлоқ хўжалик маҳсулотлари етиштириш ва тайёрлаш умуман кўпайгани ҳолда, дейди нотиқ, кўпгина колхоз ва совхозлар қишлоқ хўжалик маҳсулотлари тайёрлаш соҳасида ҳатто давлат планларини ҳам бажармай келаётирлар. Н. С. Хрушчевнинг докладида тўғри кўрсатиб ўтилганидек, бунинг сабаби шуки, бизда қишлоқ хўжалигини чинакам бошқарадиган, маҳсулот етиштириш ва тайёрлашни ташкил этиш билан шуғулланадиган, ерлардан тўғрироқ фойдаланилишига ҳаракат қиладиган орган аслида йўқдир. Бизнинг областимизда жуда кўп ҳар хил қишлоқ хўжалик муассасалари бор бўлгани билан, шулардан биронтаси ҳар бир хўжаликдаги ишларнинг аҳволи учун масъулиятли эмас. Биз КПСС Марказий Комитети Президиумининг қишлоқ хўжалигини бошқаришнинг янги структурасини вужудга келтириш ҳақидаги таклифини батамом ва тўла равишда қувватлаймиз. Буни ҳаётнинг ўзи тақозо қиляпти.

(Давоми иккинчи бетда)

КРЕМЛНИНГ СЪЕЗДЛАР САРОЙИДА ТАНТАНАЛИ ЙИҒИЛИШ

МОСКВА, 8 март. (ТАСС). Бугун Кремлдаги Съездлар саройида Халқаро хотин-қизлар куни — 8 мартга бағишланган тантанали йиғилиш бўлди. Бутун мамлакатга донғи кетган машҳур хотин-қизлар — саноат новаторлари, колхоз ва совхоз далаларининг донгдор меҳнаткашлари, машҳур олимлар, ёзувчилар, санъат арбоблари шу ерга тўпландилар. Меҳмонлар орасида ҳозирги вақтда Москвада давом этаётган КПСС Марказий Комитети Пленумининг иштирокчилари ҳам бор эдилар.

Л. И. Брежнев, Г. И. Воронов, Ф. Р. Козлов, А. Н. Косигин, О. В. Куусинен, А. И. Микоян, Н. В. Подгорний, Д. С. Полянский, М. А. Суслов, Н. С. Хрушчев, Н. М. Шверник, В. В. Гришин, Ш. Р. Рашидов, В. П. Мжаванадзе, В. В. Шчербицкий, Л. Ф. Ильичев, Б. Н. Пономарев, И. В. Спиридонов, А. Н. Шелепин ўртоқлар президиумга чиққанларида залда гулдурос қарсаклар янграли.

Йиғилишни КПСС Москва шаҳар комитетининг секретари Р. Ф. Дементьева очди. Ўртоқ Н. С. Хрушчев бошлиқ КПСС Марказий Комитети фахрий президиумга баланд руҳ билан сайланади.

Йиғилишда сўзга чиққан Социалистик Меҳнат Қаҳрамони, Красноходмски мовут комбинатининг тўқувчиси Т. М. Пашлова, Москва областидаги Горький номли совхознинг бригада бошлиғи М. Е. Головастикова, геология фанлари доктори Г. С. Грицаенко, 2-медицина институтининг студенти И. А. Михайлова ишонтириб айтдиларки, миллионлаб совет хотин-қизлари ўзларининг бутун куч ва билимларини коммунистик жамият қуришдан иборат улуғ ишга сарфлайдилар.

Йиғилиш иштирокчилари КПСС Марказий Комитетига баланд руҳ билан табрикнома қабул қилдилар.

ЕТТИ ЙИЛЛИКНИНГ ЯНГИ МАРРАЛАРИ САРИ!

Тошкент шаҳри ва области саноат корхоналари, қурилиш, транспорт ва алоқа ишчилари, инженер-техник ходимлари ва хизматчиларининг 1962 йилги СОЦИАЛИСТИК МАЖБУРИЯТЛАРИ

Областимизнинг саноат корхоналари, транспорт ва алоқа коллективлари КПСС XXII съезди шарафига меҳнат вахтасида туриб ишлаб, 1961 йилни муваффақиятли якунладилар.

Барча совет кишилари сингари Тошкент шаҳри ва областининг меҳнаткашлари ҳам КПСС XXII съездининг тарихий қарорларини юксак меҳнат кўтаринкилиги билан кутиб олдилар. Съезд мамлакатимиз олдига улуғвор вазифаларни — яқин йигирма йил ичида ишлаб чиқарувчи кучларнинг тарихда мисли кўрилмаган даражада ўсишига эришиш, халқнинг турмуш даражаси дунёда энг юксак бўлишини таъминлаш вазифаларини қўйди.

КПСС Марказий Комитетининг мамлакатдаги барча сайловчиларга Мурожаати халқнинг куч-ғайратини янада жўш урдириб юборди ва етти йиллик планда кўзда тутилган топшириқларни тағин ҳам тезлатиш учун руҳлантирди.

Тошкент шаҳри ва областининг саноат корхоналари, қурилиш, транспорт ҳамда алоқа ишчилари, инженер-техник ходимлари ва хизматчилари коммунизм қуриш ишига ўз ҳиссаларини қўшиш, партия XXII съезди қарорларини тезроқ амалга ошириш учун ҳаракат қилиб, москваликлар ва ленинградликлардан ўрнак олган ҳолда, етти йилликнинг тўртинчи йили планини муддатдан илгари бажариш юзасидан бошланган умумхалқ социалистик мусобақасига қўшилдилар ҳамда ўз имконият ва резервларини ҳисоблаб чиқиб, 1962 йил учун қуйидаги мажбуриятларни олдилар:

САНОАТ БЎЙИЧА

Янги техникани жорий қилиш, ишлаб чиқаришни ташкил этишни янада яхшилаш ва унинг технологиясини такомиллаштириш асосида **ялпи маҳсулот ишлаб чиқариш ва буюмларнинг муҳим турларини тайёрлаш бўйича давлат планининг 26 декабргача бажарилишини таъминлаш; меҳнат унумдорлигини ошириш топшириғини 8 процент орттириб адо этиш; маҳсулот таннархини пландагидан ташқари камайтириш ҳисобига 2 миллион сўм маблағни тежаб қолишга эришиш.**

Металлурглар технологик процессларни янада такомиллаштириш ҳамда мавжуд асбоб-ускуналарни модернизациялаш туфайли пландагидан ташқари кўп миқдорда пўлат ва прокат ишлаб чиқарадилар.

Область кимёгарлари мавжуд ишлаб чиқариш майдонларидан янада самаралироқ фойдаланиш ҳисобига тайёрланаётган маҳсулотни кўпайтиришга эришадилар ҳамда йил давомида мамлакат қишлоқ хўжалиги эҳтиёжлари учун пландагидан ташқари бир неча минг тонна минерал ўғит етказиб берадилар.

Область саноат корхоналарининг ходимлари техника прогрессини тезлатиш мақсадида қуйидаги мажбуриятларни олдилар: Оҳангарон район подстанциясини телемеханизациялаш, битта пахта тозалаш заводининг технологик процессларини бошқаришни автоматлаштириш, 3 та жут-каноп заводида қисқа толаларни пресслашни механизациялаш, 45 та цех ва ишлаб чиқариш участкасида комплекс механизация ва автоматизацияни амалга ошириш, 55 та автоматик, ярим-автоматик, поток ва механизациялашган линиялар, умумий ҳажмда 2000 метрдан зиёд конвейерларни жорий қилиш, 60 та махсус ва агрегат станоклар тайёрлаш, камида 1500 та янги асбоб-ускуналарни ўрнатиш ва 1100 та мавжуд асбоб-ускуналарни модернизациялаш, 45 та машина ва приборларнинг, жумладан, тўқимачилик саноатининг қайта қуролланиши ва пахтани қайта ишлашни комплекс механизациялаш имконини берадиган машиналарнинг тажриба нусхаларини ўзлаштириш ҳамда дастлабки серияларини ишлаб чиқариш.

Пландагидан ташқари 750 минг сўмлик кабель маҳсулотлари тайёрланади. 50 та электр пайвандлаш трансформаторлари, 1000 та вентилятор, 10 мингта предохранитель, 10 тонна электр чинни буюмлари ва жуда кўп бошқа хил электротехника маҳсулотлари ишлаб чиқарилади.

Область машинасозлари қишлоқ хўжалигини янги, унумдорлиги юқори бўлган техника билан янада қуроллантириш мақсадида планда белгиланганидан ташқари **60 та «ХВС-1,2» маркадаги пахта териш машинаси, 50 та чигит экадиган сеялка, илгариги сеялкаларни қайта жиҳозлаш учун 200 комплект мослама, 500 комплект ўлчов симлари ҳамда 100 та пахтани қоп-қанорсиз ташувчи «ГАЗ-707» маркали автопоезд ишлаб чиқариш юзасидан мажбурият оладилар.** Трактор культиваторлари ишлаб чиқариш қарийб 1,9 марта, **прицеплар ишлаб чиқариш эса 30 процентдан ортиқ кўпайтирилади.**

(Давоми тўртинчи бетда)

КПСС МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИНИНГ ПЛЕНУМИ

(Боши биринчи бетда)

Пленум эрталабки мажлисда Пленумнинг ҳужжатларини тайёрлаш учун 77 кишидан иборат комиссияни якдиллик билан сайлади. КПСС Марказий Комитетининг Биринчи секретари ўртоқ Н. С. Хрушчев комиссия раиси қилиб сайланди.

* * *

Пленумнинг кечқурунги мажлисида Олтой қишлоқ хўжалик илмий тадқиқот институтининг директори **Г. А. Наливайко** сўзга чиқиб, ўз нутқида деҳқончилик маданиятини ошириш ҳақида бир қанча қимматли таклифларни айтди. Маккажўхори, қанд лавлаги, нўхат, хашаки дуккакли экинлар энг кўп миқдорда алмашлаб экиладиган чопиқ қилиш системаси энг оз чиқим сарфлаган ҳолда ҳайдаладиган ҳар гектар ердан энг кўп миқдорда маҳсулот олиш имконини бераётганлигини кўрсатиш учун олим кўпдан-кўп мисоллар келтирди. У жумладан шуни айтдики, институт хўжалигида кўп йиллик ўтлар, 60 килограмм гўшт, сули 210 килограмм, дон олиш учун экилган хашаки дуккакли экинлар 300 килограмм, силос бостириш учун экилган хашаки дуккакли экинлар 360 килограмм, маккажўхори 430 килограмм, дуккакли экинларга аралаштириб экилган маккажўхори 510 килограмм ёки кўп йиллик ўтларга нисбатан 8,5 баравар кўп гўшт (сўйилган вазнда) етиштиришга имкон бермоқда.

Ҳозир ўлкадаги ҳар бир колхоз ва совхозда, деди у, ерлардан рационалроқ фойдаланишнинг конкрет планлари ишлаб чиқилди ҳамда экин майдонларининг структурасига муҳим тузатишлар киритилди.

Аммо эндиликда шунга эътибор бериш зарурки, деб давом этди нотиқ, деҳқончиликнинг чопиқ қилинадиган экинлардан иборат системасини жорий қилиш вақтида шаблонга йўл қўйилмайдиган бўлсин. Гап шундаки, деҳқончиликнинг ўт-далали системаси жорий қилинган вақтда кишилар шаблонга ўрганиб қолишган. Ўт-далали алмашлаб экиш — алмашлаб экиш босқичларида экинлар ва ўтмишдош экинларнинг навбатлашиб туришини талаб қиладиган қаттиққўл схемадир. Планлаштиришдаги ҳамма ишлар шу схемага бўйсундирилган эди.

Чопиқ қилинадиган экинлардан иборат системада аҳвол бошқача бўлади. Босқичлари узун ёки калта бўлган ҳар қандай алмашлаб экиш схемасида ғоят қимматли экинларни кўплаб экиш мумкин. Агарда майдоннинг тўртдан бир ёки учдан бир қисмига экиладиган маккажўхори, қанд лавлаги ёхуд бошқа ҳар қандай серҳосил экин камлик қилиб қолса, ана шу экинларни бутун ҳайдаладиган ерларнинг ярмига ё бўлмаса ундан ҳам кўпроқ қисмига экаберишингиз мумкин. Чопиқ қилинадиган экинларни алмашлаб экиш ихчам система бўлиб, давлат йўли билан планлаштириш манфаатларига риоя қилинишини ҳамиша таъминлай олади.

Лекин бу алмашлаб экиш экинларга кўпроқ эътибор беришни, экинларни ўз вақтида парвариш қилишни талаб этади. Шу муносабат билан механизаторларга ҳақ тўлаш тартибини қайта қараб чиқиб, уларнинг меҳнатига ҳосили йиғиштириб олинган гектарлар миқдорига ва ҳатто гектаридан олинган кўкатнинг ҳажмига қараб эмас, балки олинган озуқа бирлиги миқдорига қараб ҳақ тўлаш керак. Қанча озуқа бирлиги олинганлигини ҳар бир агроном ёки бригада бошлиғи аниқлай олади.

Деҳқончиликнинг чопиқ қилинадиган экинлардан иборат системасини ўзлаштириб олиш қишлоқ хўжалик техникаси билан анча яхшироқ қуролланишни талаб қилади. Қишлоқ хўжалик техникасининг номенклатурасини қайта қараб чиқмоқ, чопиқ қиладиган машиналар ва қатор ораларини ишлайдиган асбоблар ишлаб чиқаришни кескин кўпайтирмоқ зарур, деб таъкидлайди олим.

Чопиқ қилинадиган система жорий этилгач ташиладиган ҳосилнинг, шунингдек органиқ ўғитларнинг ҳажми анча ортади. Бинобарин, самосвал автомашиналарнинг ва юк ортувчи ҳар хил машиналарнинг сонини кўпайтириш зарур.

Деҳқончиликнинг чопиқ қилинадиган экинлардан иборат системасига оид ҳамма масалаларни янада ижодий тарзда ишлаб чиқиш — илмий тадқиқот институтлари ва тажриба станцияларининг энг асосий вазифасидир. Бир ўлка ёки областнинг ичида кўпинча турли идораларга бўйсунувчи илмий тадқиқот муассасалари ишлаб келмоқда. Бу тарқоқликни тугатиш пайти келди. Ўлкада қишлоқ хўжалигидаги ҳамма илмий тадқиқот ишларни координациялаштириб турадиган ва тажриба муассасаларига методик раҳбарлик қиладиган ягона илмий марказ вужудга келтириш зарур.

Маълумки, шахсга сиғиниш даврида деҳқончиликнинг принципиал масалалари устида иш олиб боришга рухсат берилмас эди. Ердан фойдаланишга доир туб масалалар бўйича тажрибалар ўтказиб кўришга қаратилган ҳар қандай уринишга Вильямс таълимотини ревизия қилиш, деб баҳо берилар эди. Ўша вақтда ўтказилган ҳамма тажрибалар деҳқончиликнинг ўт-далали системасини такомиллаштириш мақсадини кўзлар эди. Ҳатто В. И. Ленин номли Бутуниттифоқ қишлоқ хўжалик фанлари академияси ҳам қишлоқ хўжалик ишлаб чиқаришининг туб масалаларини ҳал қилмас ва селекция, уруғчилик, қисман далачилик масалалари билан чегараланиб қолган эди. Ана шу масалалар шак-шубҳасиз муҳим масалалардир, аммо конкрет табиий иқлим шароитларида ерлардан қандай қилиб самаралироқ фойдаланиш кераклигини бу масалалар белгиламайди ва ҳал қилиб бермайди.

СССР Қишлоқ хўжалиги министрлиги билан В. И. Ленин номли Бутуниттифоқ қишлоқ хўжалик фанлари академияси, деб таъкидлайди нотиқ, қишлоқ хўжалик фанини координациялаштириб турувчи ягона, кучли илмий ишлаб чиқариш марказга айлантирилса, тўғри иш қилинган бўлур эди.

Илм-фан, дейди пировардида Г. А. Наливайко, ишлаб чиқаришга тобора кўп даражада ижобий таъсир кўрсата беради ва бу билан партияга, халққа тобора кўп даражада хизмат қила беради.

Украина КП Марьин район комитетининг (Донецк области) биринчи секретари **З. Н. Глухов** район партия ташкилоти қишлоқ меҳнаткашларини қишлоқ хўжалик маҳсулотлари етиштиришни кўпайтириш соҳасида уларнинг олдида турган вазифаларни муваффақиятли ҳал қилишга сафарбар этаётганлигини айтиб берди. Ўтган йили район хўжаликларида гектарида 26,5 центнер дон ҳосили олинди. Гектар бошига 33 центнер маккажўхори дони, 29 центнер кузги буғдой етиштирилди.

Киевда ўтказилган республика кенгашида, дейди нотиқ, — ўртоқ Н. С. Хрушчев ҳар икки гектар ер ҳисобига бу йил биттадан чўчқани семиртириб давлатга сотишни Украина колхозчиларига маслаҳат берди. Марьин районининг колхозлари ана шу вазифани муваффақиятли суратда ҳал қилмоқдалар. Йил охиригача давлатга ўтган йилдагидан 500 тоннадан зиёдроқ гўшт кўп сотилади.

Суғориладиган ерларда маккажўхори кенг миқёсларда етиштирилади. Дарёга ва даштдаги сойларга тўғонлар қурилиб, катта сунъий кўллар ҳосил қилинди. Ҳозир насос станциялари барпо этилмоқда, далаларга магистрал қувурлар ётқизилмоқда. Район ғаллакорлари кўкламда бир ярим минг гектар маккажўхори экинини суғора оладилар. Бу эса, ҳар сигир учун 18-20 тонна силос бостириш ва биринчи марта ўлароқ ширали озуқалардан колхозларао эҳтиёт фондлари вужудга келтиришга имкон беради.

Кадрларни тарбиялаш соҳасида олиб борилаётган жонли ташкилотчилик иши колхозчилар ва совхоз ишчиларининг меҳнати натижаларига баракали таъсир кўрсатмоқда. Меҳнат шон-шавкати кечаларини ўтказиб, ишлаб чиқариш илғорларини нишонлаш районда традиция бўлиб қолди. Максимилиановка қишлоғининг колхозчилари шу қишлоқлик Социалистик Меҳнат Қаҳрамони Сергей Павлович Железнякнинг комбайнда 25 йилдан буён узлуксиз ишлаб келаётганлигини нишонладилар. У ана шу йиллар мобайнида 15 минг гектар майдондаги ғаллани ўрди, қарийб икки миллион пуд дон янчиб берди, ўнлаб ёш механизаторларга ўз касбини ўргатди. «Червони жовтень» колхозининг аъзолари яқинда чўчқабоқар Анастасия Алексеевна Яхнони қутладилар. У кейинги 15 йил мобайнида 7 мингдан ортиқ чўчқа боласи ўстирди. Районда етти йиллик Олтин китоби таъсис этилди. Бу китобга илғор чорвадорлар ва деҳқонларнинг номлари ёзиб борилмоқда.

Район партия ташкилоти, дейди сўнгра нотиқ, колхоз кадрлари билан кун сайин иш олиб бормоқда. Раҳбарлик вазифаларига яхши ташкилотчилик қобилиятига эга бўлган малакали ва ташаббускор мутахассислар биринчи галда кўтариб қўйилмоқда.

Колхозларда қишлоқ хўжалик мутахассисларининг сони тобора кўпайиб бормоқда. Партия ташкилотлари бу мутахассислар ўртасида қунт билан ишламоқдалар. Биз, деб давом қилади ўртоқ Глухов, ҳар бир агроном ва зоотехник жонли ташкилотчилик иши билан шуғулланадиган бўлишига, мутахассислар ўз участкаларида чинакам хўжайин бўлиб қолишига ҳаракат қилмоқдамиз. Лекин бу нарсага ҳамма вақт ҳам муваффақ бўляпмиз дея олмаймиз. Қишлоқ хўжалик органларининг ҳозирги структураси ва колхозларга раҳбарлик қилиш методлари иш манфаатларига мос эмас. Ҳозир колхозларнинг мутахассислари ўзларига хос бўлмаган вазифалар билан, чунончи ҳар хил ҳисоботлар тузиш билан овора бўлиб қолмоқдалар. Уларнинг ташаббускорлиги ва ижодкорлигига йўл очиб беришнинг пайти келди. Қишлоқ хўжалигини бошқаришни қайта қуриш масаласи Пленумда жуда тўғри ва ўз вақтида қўйилди. Бу — жуда муҳим ва керакли тадбир бўлиб, бениҳоя катта фойда келтиради.

Колхоз ва совхозларга раҳбарликни яхшилаш соҳасида партия Марказий Комитетининг Президиуми ишлаб чиққан тадбирлар, дейди КПСС Куйбишев область комитетининг биринчи секретари **А. С. Мурисев**, — қишлоқ хўжалик ходимларини ва мамлакатнинг ҳамма меҳнаткашларини ғоят қизиқтирмоқда. Колхоз ва совхоз ишлаб чиқаришини юксалтиришда катта-катта резервлар очиб берилди. Биз қишлоқ хўжалик органларини қайта ташкил этиш ҳақида Н. С. Хрушчев докладида илгари сурилган таклифларни тамомила қувватлаймиз. Қишлоқ хўжалигини бошқаришнинг янги структураси шак-шубҳасиз афзалликларга эгадир.

Куйбишев область партия ташкилоти, деб давом этади нотиқ, қишлоқ хўжалигини янада юксалтириш соҳасида КПСС Марказий Комитети ва Совет ҳукумати ишлаб чиққан тадбирларни амалга ошириб, сўнгги вақтларда колхоз ва совхозларни яхши кадрлар билан мустаҳкамлаш, колхозчилар ва совхоз ишчиларини муттасил мўл ҳосил олиш учун, жамоат чорвачилигининг ем-хашак базасини мустаҳкамлаш ва маҳсулдорлигини ошириш учун курашга сафарбар этиш йўлида иш олиб борди.

1958 — 1961 йилларда дон экинларининг ўртача ҳосилдорлиги шундан аввалги тўрт йилдагига нисбатан гектар бошига 4.2 центнер, ялпи ҳосили эса 710 минг тонна кўпайди. Шу туфайли ҳар йили тайёрланаётган доннинг ўртача ҳажми қарийб бир ярим баравар ортди. Ем-хашак базасининг мустаҳкамланганлиги, аввало, маккажўхори силоси, сўнгги вақтларда эса маккажўхорининг қуруқ дони тобора кўплаб етиштирилаётганлиги жамоат чорва моллар сонини кўпайтириш ва унинг маҳсулдорлигини ошириш имконини берди.

Ҳозирги вақтда область партия ташкилоти экин майдонларининг структурасини тамомила ўзгартириш соҳасида конкрет тадбирларни кўрди. Ўтган йили кузги экинлар экиш бир ярим баравар кўпайтирилди. Тоза шудгорлар майдони 130 минг гектар, бир йиллик ўтлар банд қилиб турган майдон 350 минг гектар камайтирилади. Биз шуни яхши биламизки, деб давом қилади ўртоқ Мурисев, ерлардан фойдаланишни яхшилаш соҳасидаги муҳим иш областда энди бошланди. 1962 йил биз учун дуккакли экинлар уруғини кўпайтириш йили бўлади. Шунинг натижасида 1963 йилда далаларга ана шу экинни экиш учун жуда кенг йўл очиб қўямиз. Биз экин майдонларининг структурасини яхшилаш билан бир қаторда деҳқончилик маданиятини кескин оширишни ўз олдимизга вазифа қилиб қўймоқдамиз. Кўкламги экинлар экиладиган ҳамма майдон ўтган йил кузида совуқ тушмай туриб шудгорлаб қўйилди. Бир ярим миллион гектарга яқин майдон чуқур шудгор қилинди.

Нотиқ ўз нутқининг талайгина қисмини Волга бўйларида қишлоқ хўжалик маҳсулотлари етиштиришни кўпайтиришнинг жуда катта резерви бўлган далаларни суғориш масаласига бағишлади. У бундай деди: гидроэлектростанциялар негизида Волгоград ва Куйбишев районида суғориш шохобчалари қуриш проектларига қайтмоқ керак, деб Н. С. Хрушчев КПСС Марказий Комитетининг 1961 йилдаги январь Пленумида жуда тўғри кўрсатиб ўтди. Волгадаги электростанцияларнинг қувватидан фойдаланиш асосида суғориш проектини амалга ошириш билан биз қимматли маҳсулотлар етиштиришни анча кўпайтира оламиз. Куйбишев районидаги суғориладиган ерларда маккажўхоридан мўл ҳосил етиштириш ҳамда чорвачиликнинг барқарор ем-хашак базасига эга бўлиш имконияти туғилади.

Мамлакатнинг ишлаб чиқарувчи кучларини ривожлантиришга нисбатан қўйилаётган янги талаблар, деди ўз нутқида КПСС Татаристон область комитетининг биринчи секретари **Ф. А. Табеев**, қишлоқ хўжалик ишлаб чиқаришига раҳбарлик қилишга жиддий ўзгартишлар киритиш зарурлигини тақозо этмоқда.

Етти йилликнинг ўтган уч йили мобайнида, деб давом қилади нотиқ, қишлоқ хўжалик ишлаб чиқаришининг юксалганлиги сезилиб турибди. Татаристон колхоз ва совхозлари маккажўхори етиштиришни билиб олдилар, ем-хашак базасини анча мустаҳкамладилар. Қорамоллар сони 62 процент кўпайди. Республика ўтган йили давлатга дон сотиш планини муваффақиятли адо этди.

Ўртоқ Табеев Татаристон қишлоқ хўжалигининг вазифаларига батафсил тўхталиб ўтади. Эндиликда, деди у, — ўт-далали система шароитида ҳайдаладиган ҳар юз гектар ер ҳисобига 75 центнер ва бошқа ерларнинг ҳар юз гектари ҳисобига 16 центнер гўшт етиштириб бўлмаслигини қишлоқ хўжалик ходимлари кўриб турибдилар. Республикада экин майдонларининг янги структураси ишлаб чиқилди. Яқин йилларда 6 миллион тонна озуқа бирлиги олиш, яъни ем-хашакка бўлган эҳтиёжни батамом қондириш мўлжалланмоқда.

Татаристон шароитида нўхат кузги экинлардан аввал экиладиган асосий экин бўлиб қолмоғи керак. Яқин икки йил мобайнида бир миллион гектар ерда кузги экин бўлгани ҳолда, нўхат экишни 700 минг гектарга етказиш мўлжалланмоқда. Ҳар гектар ернинг маҳсулдорлиги шу йилнинг ўзидаёқ 18-20 центнер озуқа бирлигига етказилиши, яъни ўтган йилдагидан 30 процент оширилиши керак. Бу эса, гўшт ва сут етиштиришни 15-25 процент кўпайтиришга имкон беради.

Нотиқ қишлоқ хўжалигига раҳбарликни яхшилаш соҳасида Н. С. Хрушчевнинг докладида илгари сурилган таклифларга қўшилганлигини айтади. Ишлаб чиқаришни, дейди у, фан ва техниканинг барча энг янги муваффақиятларини ҳисобга олган ҳолда бошқармоқ керак. Татаристонда қишлоқ хўжалик маҳсулотлари етиштириш ва тайёрлаш министрлиги ҳамда районлараро саккизта колхоз-совхоз бошқармаси ташкил этиш лозим. Зона бошқармалари хўжаликларнинг ривожланишига ўз таъсирини ўтказадиган бўлиши учун уларга етарлик даражада ҳуқуқлар бериб қўйилмоғи керак. Шу бошқармалар ҳузурида бригада бошлиқлари ва ферма мудирлари тайёрлайдиган ва қайта тайёрлайдиган ўқув марказларини албатта вужудга келтириш лозим.

Колхоз ва совхозларнинг деҳқончиликнинг чопиқ қилинадиган экинлардан иборат системасига кўчаётганлиги дейди ўртоқ Табеев, агротехникани экономикани чуқур билиш ва ишлаб чиқаришни яхшироқ ташкил этиш маҳоратига эга бўлиш билан бир қаторда, техника билан тағин ҳам юксак даражада қуролланишни талаб қилади. Бу йил Татаристон ўтган йилдагидан икки баравар кўп трактор, шунингдек бошқа кўпгина техника олади. Бироқ машиналарнинг сони ва айниқса уларнинг мукаммаллик даражаси бизни асло қониқтира олмайди. Нотиқ Н. С. Хрушчевнинг қишлоқ хўжалик машиналари, хусусан маккажўхори йиғиштирадиган комбайнлар ишлаб чиқаришни бутун чоралар билан кўпайтириш ҳақидаги таклифини қувватлайди.

Ҳозир Татаристонда кўкламги экишга тайёргарлик тугалланмоқда. Колхоз ва совхозларнинг уруғликлари етарли миқдорда бор. Қишлоқ хўжалик техникасини ремонт қилиш тамомланмоқда. Ремонтни сифатли ўтказиш ва машиналардан тўғри фойдаланиш йўли билан бу йил уларнинг иш унумини камида 20 процент ошириш мўлжалланмоқда, бу эса, ҳамма ишларни энг яхши агротехника муддатларида амалга оширишга имкон беради. 1962 йил республикада меҳнатни ташкил этишнинг илғор усуллари ёппасига жорий қилинадиган йил бўлиб қолади.

Ўртоқ Табеев айтадики, Татаристон коммунистлари ва барча меҳнаткашлари қишлоқ хўжалик ишлаб чиқаришини ривожлантириш соҳасидаги жуда катта имкониятлардан тўлароқ фойдаланиш ҳамда партия XXII съезди қўйган вазифаларни муваффақиятли бажариш учун куч-қувватларини аямайдилар.

Коммунистик партия қишлоқ хўжалик машинасозлигини ривожлантиришга катта эътибор бериб келмоқда, дейди Минск трактор заводининг директори **Б. Г. Сивак**. Тракторларнинг қувватини ошириш — қишлоқ хўжалигида меҳнат унумдорлигини ўстиришнинг шартларидан биридир, деб Н. С. Хрушчевнинг докладида жуда тўғри уқтириб ўтилди.

Минск трактор заводининг коллективи қишлоқ хўжалигини замонавий техника билан қуроллантириш ишига маълум ҳисса қўшмоқда. Завод ишлаб чиқаришни ташкил этишни муттасил такомиллаштириб, тағин ҳам мукаммалроқ ғилдиракли универсал тракторлар ишлаб чиқаришни йил сайин кўпайтирмоқда.

Заводимиз коллективи проектда белгиланган топшириққа асосан йилига 25 минг трактор бериши керак бўлса ҳам, дейди ўртоқ Сивак, 1961 йилда 39,7 минг трактор, шу жумладан пландан ташқари 2,7 минг трактор ишлаб чиқарди, планга қўшимча равишда тракторлар учун 700 минг сўмлик запас қисмлар берди. Бу йил биз 45 мингта трактор ишлаб чиқармоғимиз керак.

Яқиндагина бизнинг заводимиз 37 от кучига эга бўлган тракторлар ишлаб чиқараётган эди, ҳозир эса 50 от кучига эга бўлган тракторлар ишлаб чиқармоқда.

Завод конструкторлари юксак техника-иқтисодий кўрсаткичларга эга бўлган «МТЗ-50» маркали янги трактор яратдилар. Машинанинг иш тезлиги оширилиши билан бир қаторда унинг транспорт тезлиги ҳам оширилиб, соатига 24 километрга етказилди.

Ҳозирги вақтда 1963 йилда 60 минг ва 1964 йилда 75 минг трактор ишлаб чиқарилишини таъминлайдиган ишлаб чиқариш қувватлари барпо этиш соҳасида иш олиб борилмоқда. Биз келгусида тракторлар ишлаб чиқаришни йилига 80-90 мингтага етказишни ўйламоқдамиз.

Партия XXII съезди қарорларида, дейди ўртоқ Сивак, халқ хўжалигининг ҳамма соҳаларида техника тараққиётини жадаллаштиришга алоҳида аҳамият берилган. Ҳозирги вақтда трактор саноати заводлари тракторларнинг тежамлироқ ва унумлироқ ишлайдиган моделларини ишлаб чиқаришга киришмоқдалар, лекин планлаштиришнинг мавжуд практикаси янги техникани тезроқ жорий қилишга рағбатлантирмаётир.

Янги тракторлардан фойдаланишнинг халқ хўжалиги учун самарали эканлиги аён бўлганига қарамай, планлаштирувчи органлар бунинг учун зарур моддий воситалар ва маблағ ажратмадилар. Натижада корхонамиз эски типдаги машиналарни ишлаб чиқараётган заводларга қараганда ёмонроқ аҳволга тушиб қолди.

Сўзининг охирида ўртоқ Сивак КПСС Марказий Комитети Пленумини ишонтириб айтадики, Минск трактор заводининг коллективи етти йилликнинг тўртинчи йилида белгиланган планни ва қабул қилинган социалистик мажбуриятларни муддатидан илгари бажариш учун бутун кучларини ва билимларини сарф қилади.

КПСС Новосибирск область комитетининг секретари **Ф. С. Горячев** область колхозчилари ва совхоз ишчилари қишлоқ хўжалик маҳсулотлари етиштиришни кўпайтириш учун қандай курашаётганликлари тўғрисида гапиради. Ҳамма хўжаликларда экин майдонларининг структураси қайтадан қараб чиқилди. Шудгор майдонлари анча камайтирилди, сули экинлари камайтирилмоқда. Баҳори буғдой майдони деярли икки миллион гектарга, гречиха ва тариқ майдони 50 минг ва нўхат майдони 40 минг гектарга етказилади. Чорвачилик учун мустаҳкам ем-хашак базаси вужудга келтиришга алоҳида эътибор берилмоқда. Маккажўхори 550 минг гектар ерга экилади.

Ўртоқ Горячев давлат томонидан харид қилинадиган қишлоқ хўжалик маҳсулотларининг нархини ўзгартириш билан боғлиқ бўлган бир қанча масалаларни ўртага қўяди. Ҳозирги вақтда, дейди у, гречиха, оқ, яшил ва сариқ нўхатнинг харид нархи Россия Федерациясининг ҳамма зоналари учун бир хилдир. Ваҳоланки, бошқа дон экинларининг нархи саккизта табиий иқтисодий зоналарга қараб табақалаштирилган. Маълумки, дон экинларидан энг юқори ҳосил олган хўжаликлар учун харид нархларини камайтирилади ва аксинча, паст ҳосил олган колхозлар донни юқорироқ нархда сотмоқдалар. Қўриқ ерларни ўзлаштириш даврида бундай қилиш, эҳтимол, тўғри бўлгандир, аммо ҳозирги вақтда бундай аҳволни нормал деб бўлмайди.

Нотиқ хашаки дуккакли экинлар ва молларга едириш учун қанд лавлаги етиштириш билан шуғулланувчи совхозларга силос учун маккажўхори етиштириш билан банд бўлган совхоз ишчиларига ҳақ тўлашнинг белгиланган тартибини жорий қилиш, яъни механизаторларга ва бошқа ходимларга планни ошириб бажарганликлари учун пландан ташқари маҳсулот қимматининг 30 процентгача бўлган қисмини бериш мақсадга мувофиқ бўлур эди, деб ҳисоблайди. Шуни кўрсатиб ўтиш керакки, совхозларда ўт экишда ва қанд лавлаги экишда тўланадиган меҳнат ҳақи бир хил. Бу нотўғри.

Давлатга топшириладиган доннинг базис намлиги мамлакатнинг анча яхшироқ иқлим шароитига эга бўлган жанубий областлари учун қандай белгиланган бўлса, Сибирь учун ҳам шундай белгиланган. Афтидан, базис кондициялари қишлоқ хўжалик ишлаб чиқаришининг иқлим ва иқтисодий шароитларини ҳисобга олиб, мамлакатнинг зоналари бўйича табақалаштирилиши лозим.

Сўзининг охирида ўртоқ Горячев айтадики, қишлоқ хўжалигини бошқаришнинг янги структураси колхоз ва совхозларга раҳбарлик қилишдаги, қишлоқ хўжалик маҳсулотлари етиштириш ва тайёрлашдаги эгасизликни тугатади, партия ва давлат интизомининг кучайтирилишига ёрдам беради.

Украина Киев область партия комитетининг биринчи секретари ўртоқ **П. Е. Шелест** ўз нутқида таъкидладики, Н. С. Хрушчевнинг докладида қишлоқ хўжалигидаги аҳвол чуқур анализ қилиб берилди, ғоят катта резервлар ва имкониятлардан деҳқончилик ва чорвачилик маҳсулотлари етиштиришни кескин суратда янада кўпайтириш учун фойдаланиш йўллари белгиланди.

Қишлоқ хўжалигини бошқаришда, дейди ўртоқ Шелест, эгасизлик ва масъулиятсизлик ҳали кўп. Киев областида аввало, ишлаб чиқариш-хўжалик фаолияти учун тўла жавобгарликни ўз зиммасига олган, колхозларда ишлаб чиқаришнинг ташкил қилинишига зарур даражада таъсир кўрсатадиган бирорта орган йўқ. Асосий вазифа дон ва чорвачилик маҳсулотлари етиштиришни кескин суратда кўпайтиришдан, ҳар бир гектар ер кўпроқ миқдорда қишлоқ хўжалик маҳсулотлари беришига эришишдан иборат. Колхоз-совхоз ишлаб чиқариш бошқармаларининг ва қишлоқ хўжалигига раҳбарлик қилувчи комитетларнинг тузилиши ҳар бир хўжаликнинг ишлаб чиқариш фаолияти билан конкретроқ шуғулланишга, ердан рационал фойдаланишга имкон беради.

Киев областида районлараро 9 та колхоз-совхоз ишлаб чиқариш бошқармасини тузиш мўлжалланади. Буларнинг ҳар қайсиси, 3-4 маъмурий районни бирлаштиради, бу районларга 200 минг гектардан ортиқ ер майдонлари бўлган 60-80 колхоз ва совхоз киради. Область партия комитети бошқармаларга қишлоқ хўжалигини яхши биладиган тажрибали ташкилотчилар бошчилик қилиши учун зарур иш олиб боради.

Нотиқ партия ташкилотчилари бўлиши тўғрисидаги масалани қўшимча суратда ўрганиб чиқиш зарур, деб таъкидлайди. У баъзи нотиқлар район газеталарини тугатиш тўғрисидаги масалани ҳали бемаҳал қўяётирлар, деб ҳисоблайди.

Сўнгра нотиқ Киев областида қишлоқ хўжалигининг ривожланиши ҳақида гапиради. Область дон экинлари ва қанд лавлагининг ҳосилдорлиги, ялпи ҳосили жиҳатидан ўтган йил 1965 йил учун мўлжалланган даражага эришди. Етти йилликнинг ўтган уч йилида дон экинларининг ялпи ҳосили 1,5 баравар ошди, аммо область барча резервлар ва имкониятлардан тўлиқ фойдаланганича йўқ. 1961 йилда колхоз ва совхозлар ҳар гектардан 50 центнердан маккажўхори дони етиштириш ҳақидаги ўз социалистик мажбуриятларини бажармадилар. Н. С. Хрушчев Украина қишлоқ хўжалик ходимларининг кенгашида киевликларни бунинг учун ҳаққоний танқид қилди.

Областда ўт-далали система кенг тарқалган бўлмаса ҳам, экин майдонларининг структураси қайтадан қараб чиқилди. Эндиликда кам ҳосил берадиган экинларнинг, аввало ўтларнинг майдонини камайтириш ҳисобига маккажўхори экинлари бир ярим баравар кўпайтирилмоқда. Маккажўхори майдони 300 минг гектарга етказилади. Қанд лавлаги экинлари бу йил 40 минг гектарни ташкил этади. Экин майдонларининг қабул қилинган структураси 3,5 миллион тонна озуқа бирлиги олиш, ҳар бир бош сигирга 20-22 тоннадан силос бостириш имконини беради. Бу эса область чорвачилигини ем-хашак билан тўла даражада таъминлайди.

Нотиқ СССР Госплани ва «Союзсельхозтехника» бирлашмаси торф қазиб чиқариш ва гумин ўғитлари ишлаб чиқариш учун зарур машиналар комплексини тайёрлаш ҳақидаги масалани ҳал этсинлар, деб таклиф қилади. Минерал ўғит ишлаб чиқаришни ҳам кескин суратда кўпайтириш керак. Бу, ернинг унумдорлигини оширишга ёрдам беради. Ўртоқ Шелест колхозчилар, совхоз ходимлари, қишлоқ хўжалик мутахассислари кўкламга барча қишлоқ хўжалик экинларидан мўл ҳосил етиштиришга зўр ғайрат билан тайёргарлик кўрмоқдалар, деб таъкидлайди.

Ушбу Пленумнинг чақирилганлиги, Н. С. Хрушчевнинг чуқур мазмунли ажойиб доклади партиянинг, унинг ленинчи Марказий Комитетининг қишлоқ хўжалик маҳсулотлари етиштиришни тобора кўпайтириш тўғрисида, совет кишиларининг фаровонлигини юксалтириш тўғрисида ғоят катта ғамхўрлик қилаётганликларини кўрсатувчи ёрқин далилдир, дейди КПСС Ростов область комитетининг биринчи секретари **А. В. Басов**. Область партия ташкилоти, Дондаги барча қишлоқ хўжалик меҳнаткашлари бутун совет халқи билан биргаликда қишлоқ хўжалик ишлаб чиқаришини ўстириш учун курашдаги куч-ғайратларини тобора оширмоқдалар. Бироқ, деб давом қилади нотиқ, областнинг кўпгина колхоз ва совхозлари мавжуд резерв ва имкониятлардан ҳали суст фойдаланмоқдалар, ернинг ҳар гектаридан кам ҳосил олмоқдалар.

Ҳозирги вақтда областимизнинг колхоз ва совхозлари деҳқончиликдаги ўт-далали системанинг оқибатларини тугатиш соҳасида амалий тадбирларни ишлаб чиқдилар. Бу йил дон экинлари майдони ҳайдаладиган ерларнинг 61 процентини, силос учун етиштириладиган маккажўхори билан биргаликда эса 77 процентини ташкил этади. Кузги экинлар майдони 290 минг гектар, маккажўхори майдони 350 минг гектар, қанд лавлаги майдони 49 минг гектар, дон-дуккакли экинлар майдони 30 минг гектар ва сорго майдони 10 минг гектар кўпаяди. Айни вақтда кўп йиллик ва бир йиллик ўтзорлар ҳамда шудгор қилинадиган майдонлар 530 минг гектар камаяди. Яқин йилларда биз қўшимча суратда 250-300 минг гектар қўриқ ерларни ўзлаштирмоқчимиз.

Областнинг колхоз ва совхозлари, совет ва қишлоқ хўжалик органлари 1962 йилда маккажўхори ва бошқа қимматли экинлардан мўл ҳосил олиш, доннинг ялпи ҳосилини 320 миллион пудга етказиш учун ҳамма чораларни кўрмоқдалар. Ҳозирги вақтда барча хўжаликлар кўкламги экишни ўтказишга шай бўлиб турибдилар. Сўнгра ўртоқ Басов айтадики, дон ва ем-хашак етиштиришни кўпайтириш жамоат чорвачилигини янада тез суръатлар билан ривожлантиришга имкон беради. Бу йил областимиз давлатга 140 миллион пуд ғалла, 240 минг тонна гўшт, 630 минг тонна сут, 357 миллион дона тухум, 17,2 минг тонна жун бериш учун курашади.

Кейинги йилларда областда, дейди ўртоқ Басов, қишлоқ меҳнаткашларининг ўз иш натижаларидан моддий манфаатдорлигини ошириш чоралари ишлаб чиқилди. Бу эса меҳнат активлигини сезиларли даражада ошириб юборди, қишлоқ хўжалик маҳсулотлари етиштиришни кўпайтиришга имкон берди.

Пировардида, ўртоқ Басов айтдики, қишлоқ хўжалик маҳсулотлари етиштиришни янада кўпайтириш соҳасидаги улуғвор вазифаларни амалга оширмоқ учун омма ўртасида ташкилотчилик ва сиёсий ишларни анча кучайтириб юбориш талаб қилинади. Область партия ташкилоти колхоз ва совхозлардаги ишларнинг аҳволи учун қишлоқ партия комитетлари ва бошланғич партия ташкилотларининг масъулиятини ошириш йўлида зарур чоралар кўриб, қишлоқ хўжалигига раҳбарликнинг яхшиланишига эришади. КПСС Марказий Комитетининг мазкур Пленумини ишонтириб шуни айтишга ижозат бергайсизки, Дон меҳнаткашлари партиямиз XXII съездининг тарихий қарорларини амалга ошириш учун бутун кучларини сарф қиладилар.

КПСС Саратов область комитетининг секретари ўртоқ **А. И. Шибаев** ўз сўзида ўртоқ Н. С. Хрушчевнинг докладида белгиланган тадбирларни амалга ошириш дон, гўшт, сут ва бошқа қишлоқ хўжалик маҳсулотлари етиштиришни кескин суратда кўпайтиришга 1962 йилнинг ўзидаёқ самарали таъсир кўрсатади деб ишонч билдирди. У Саратов области кейинги йилларда деҳқончилик ва чорвачилик маҳсулотлари етиштириш ва давлатга сотишнинг кўпайтирилишига эришганлигини маълум қилди. Масалан, ўтган йил давлатга 106 миллион пуддан ортиқ дон сотилди. Лекин, дейди ўртоқ Шибаев, биз областнинг колхоз ва совхозларига белгилаб берилган планларни бажармаганлигимизни эътироф этиш керак. Табиийки, бу ҳол область партия ташкилотини ташвишлантиради.

Ҳозирги вақтда партия ташкилоти қишлоқ хўжалигига раҳбарликдаги камчиликларни бартараф қилиш ва, аввало, ўт-далали система оқибатларини тугатиш учун чоралар кўрмоқда. Колхоз ва совхозларда экин майдонларининг структураси қайтадан қараб чиқилди, бу йил экин майдонлари 6 миллион гектардан ортиқ бўлади ёки ҳайдаладиган барча майдонларнинг 93 процентини ташкил этади. Тоза шудгор қилинадиган ерлар анча камайтирилмоқда.

Ўсиб бораётган чорвачиликни ем-хашак билан таъминламоқ учун хашаки экинлар майдони 1.270 минг гектарни, шу жумладан силос учун етиштириладиган маккажўхори майдони 750 минг гектарни ва қанд лавлаги майдони 70 минг гектарни ташкил этади.

Нотиқ ҳозирги вақтда областда ўғит ташиб чиқариш, уруғлик тайёрлаш, техникани ремонт қилиш ишлари қизғин бораётганлигини хабар қилади.

Ҳайдаладиган ерларнинг ҳар юз гектарига ҳисоблаганда 75 центнердан ва бошқа ерларнинг ҳар юз гектарига ҳисоблаганда 16 центнердан гўшт етиштириш соҳасида қўйилган вазифа Саратов области учун тамомила реал вазифадир. Бу, область сўйилган вазнда 500 минг тонна ёки 1961 йилда етиштирилганига нисбатан 8 баравар кўпроқ гўшт етиштириши лозим демакдир.

Сўнгра ўртоқ Шибаев айтадики, деҳқончиликнинг чопиқ системасига ўтиш, серҳосил экинларни экиш қишлоқ хўжалигида транспорт ишлари ҳажмининг анча ўсиб кетиши билан боғлиқ; шу сабабли колхоз ва совхозларни транспорт воситалари билан таъминлашга кўпроқ эътибор бериш керак.

Сўзининг охирида ўртоқ Шибаев КПСС Марказий Комитетини ишонтириб, Саратов области меҳнаткашлари ўз зиммаларига юкланган вазифаларни бажариш учун ҳамма чорани кўрадилар, деди.

КПСС Марказий Комитети Пленумининг кечки мажлиси шу билан тамом бўлди, 8 мартда Пленум ўз ишини давом эттирди.

* * *

Катта Кремль саройида Совет Иттифоқи Коммунистик партияси Марказий Комитетининг Пленуми тўрт кундан буён ўз ишини давом эттирмоқда.

Мажлисда раислик қилувчи ўртоқ Н. В. Подгорний КПСС Марказий Комитети Президиуми номидан, Пленумда қатнашаётган барча эркаклар номидан ҳамма хотин-қизларни, шу жумладан Пленумда қатнашаётган аёлларни Халқаро хотин-қизлар куни билан чин кўнгилдан табриклади, уларга сиҳат-саломатлик, бахт-саодат, ишларида ва шахсий ҳаётларида муваффақиятлар тилади.

Эрталабки мажлисда ўртоқ Н. С. Хрушчевнинг «Коммунистик қурилишнинг ҳозирги босқичи ва партиянинг қишлоқ хўжалигига раҳбарликни яхшилаш соҳасидаги вазифалари» тўғрисидаги докладини муҳокама қилиш давом эттирилди.

КПСС Ставрополь ўлка комитетининг биринчи секретари **Ф. Д. Кулаков** сўзга чиқади. Биз, деди у, Н. С. Хрушчевнинг докладини қизғин маъқуллаймиз. Бу докладда қишлоқ хўжалигининг аҳволи батафсил таҳлил этилди ва қишлоқ хўжалигига раҳбарликни яхшилаш йўллари кўрсатиб берилди.

Қишлоқ хўжалик маҳсулотларини етиштириш етти йиллик план топшириқларидан кейинда қолаётганлиги учун Россия Федерацияси шаънига қилинган танқид Ставрополь ўлка партия ташкилотига ҳам тамомила тааллуқлидир.

Ставрополь ўлкаси етти йилликнинг ўтган уч йили мобайнида давлатга пландан ташқари 26 минг тонна гўшт, 3.700 тонна сут, 54 миллион дона тухум сотди. Топширилган доннинг ўртача йиллик миқдори анча кўпайди. Аммо, биз дон, кунгабоқар ва жун топширишда давлатдан қарздор бўлиб қолдик. Ўлка партия ташкилоти камчиликларга тезроқ барҳам бериш учун ҳамма чораларни кўрмоқда. Ердан фойдаланишни яхшилаш учун ҳозирдаёқ бир қанча тадбирлар амалга оширилди.

Бу йил ҳайдаладиган ерларнинг 30 процентига маккажўхори экилади. Қанд лавлаги майдонлари икки баравар, дуккакли дон экинлари майдонлари эса беш баравар ортади. Деҳқончилик маданиятини юксалтириш соҳасида кўп иш қилинмоқда. Баҳорикор экинлардан кўра кўпроқ ҳосил берадиган кузги экин майдонлари кенгайтирилди. Ҳамма жойда чуқур қилиб бир текис шудгор қилиш усулига ўтилмоқда. Бу йил сертли уруғликлар экишга ўтиш батамом тугалланади.

Буларнинг ҳаммаси бу йил дон етиштиришни 260 миллион пудгача етказиш, ўтган йилдагидан 71 миллион пуд кўпроқ дон олиш имконини беради. Ем-хашак етиштириш 2.5 миллион тонна озуқа бирлиги миқдорида, ёки қарийб икки баравар кўпаяди.

Қишлоқ хўжалик ишлаб чиқаришини яхши ташкил этиш раҳбарлик методларини такомиллаштиришга бевосита боғлиқдир. Биз Н. С. Хрушчевнинг шу Пленумда қилган докладида илгари сурилган тадбирларни тамомила қўллаб-қувватлаймиз. Бу тадбирлар, хусусан бизнинг ўлкамиз учун муҳимдир. Бизнинг ўлкамизда колхозлар, совхозлар ва районлар йириклаштирилди. Эндиликда бизда 125 совхоз ва 141 колхоз бор. Ҳар бир хўжалик ўрта ҳисобда 29 минг гектар экинзорга, кўп миқдорда қорамол, чўчқа ва қўйларга эгадир. Хўжаликлар ихтиёрида кўп миқдорда қишлоқ хўжалик техникаси мавжуддир.

Бизнинг фикримизча, деди ўртоқ Кулаков районлараро бошқармалар ҳузурида демократик асосларда районлараро колхоз бошқармасини тузиш мақбул бўлур эди. Бу бошқарма колхозларнинг ҳаёти ва ишларига доир барча энг муҳим масалаларни қараб чиқиб, ҳал этган бўлур эди, колхозлараро алоқаларни, ўзаро ёрдамни уюштириш масалалари билан шуғулланган бўлур эди.

Ўртоқ Кулаков районлараро бошқармалар ҳузурида хўжалик ҳисоби асосида иш кўрувчи хўжаликлар тузишни таклиф қилади. Бу хўжаликлар, деди у, зонадаги колхоз ва совхозларнинг эҳтиёжларига хизмат кўрсатган бўлур эди.

Ўртоқ Кулаков сўзини давом эттириб айтдики, «Россельхозтехника» раҳбарлари миқдори кўпайиб бораётган қўйларни сув билан таъминлай олмаётганлигимизни яхши биладилар. Аммо, «Россельхозтехника» раҳбарлари сув етказиб бериш учун ўлкадаги хўжаликларга 450-500 автомашина сотиш масаласини икки йилдан буён ҳал этолмай келмоқда. Ўртоқ Кулаков Кубань-Калаус сув системаси қурилишини жадаллаштириш учун қўшимча маблағ ажратишни илтимос қилади. Ана шу сув системаси, деди у, қишлоқ хўжалигини янада юксалтириш учун жуда зарурдир.

Нотиқ сўзининг охирида айтдики, Ставрополь ўлка партия ташкилоти ва ўлканинг барча меҳнаткашлари партия XXII съездининг ва КПСС Марказий Комитети март Пленумининг қарорларини тезликда амалга ошириш учун қўлларидан келган ҳамма чораларни кўрадилар.

Қора тупроқ бўлмаган зона марказий районлари қишлоқ хўжалик илмий тадқиқот институти баҳори дон экинлари селекцияси бўлимининг мудири **В. Е. Писаревга** сўз берилади.

Мен, деди олим, Никита Сергеевич Хрушчевнинг ажойиб докладини тинглаганимда, Жон Риднинг «Дунёни титратган 10 кун» деган ажойиб китоби эсимга тушди. Мен шу йилнинг 5 март куни календардаги оддий бир кун бўлмай, балки деҳқончиликдаги ўт-далали система ҳукмронлиги ағдариб ташланган кун, бизнинг еримиз шахсга сиғинишнинг оғир оқибатларидан халос бўлган кун, деган фикрга келдим.

(Давоми учинчи бетда)

КПСС МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИНИНГ ПЛЕНУМИ

(Боши иккинчи бетда)

Москва яқинидаги Немчиновкада жойлашган бизнинг институтимиз ҳам ўт-далали системанинг салбий таъсиридан четда қололмади. Мен бу институтда ишлай бошлаганимга 20 йилдан кўпроқ вақт бўлди. Мен илмий коллективимизни яхши билганим учун бу коллективнинг кўпчилиги соғлом бўлиб, ўт-далали система касалига мубтало бўлмаган, деб сизларни ишонтира оламан. Коллектив янги йўлга ўтиб олди ва ўз хатоларини тузатмоқда.

Институт ихтиёридаги экинзорлардан янгича фойдаланилади. Бу ерларнинг кўп қисмига дон, маккажўхори, дуккакли экинлар ва қанд лавлаги экилади. Экин билан банд бўлган шудгор ерларда хашаки дуккакли экинлар, нўхатнинг эртапишар сортлари ва арпа етиштириш селекцияси соҳасидаги ишлар қизитиб юборилади. Гречиханинг янги сортлари тайёрланмоқда. Чорвачилик соҳасидаги ишлар ҳам кучайтириб юборилиши керак.

Ёш олимларни тайёрлаш катта аҳамиятга эгадир. Баъзи илмий-тадқиқот институтлари ўз номига муносиб иш қилмаётганлиги ҳеч кимга сир эмас. Бу институтлар ҳадеб тажриба ўтказиш билан шуғулланиб, айни бир хил ишни йил сайин такрорлаб келмоқдалар. Нималарнидир экадилар, нималарнидир йиғиштириб оладилар, нималарнидир янчиб оладилар, жуда кўп жадвал ва графиклардан иборат ҳисоботлар тайёрлайдилар, лекин ҳеч қандай натижа кўринмайди.

Бундай институтларда фан тараққиёти сира ҳам кўнгилдагидек эмас. Ахир, лабораторияларда тадқиқот ишлари олиб борилиши лозим бўлган проблемалар бор-ку. Шарқ учун, қора тупроқ бўлмаган зона ва Зауралье учун кузги буғдойнинг қишга бардош берадиган сортларини етиштириш проблемаси ҳал этилган эмас. Кузги буғдой Кострома областидан нарига — шимолга силжиб бормаганлигини. Татаристонда эса, фақат баҳори буғдой экилаётганлигини билами. Менинг фикримча, бундай аҳвол узоқ давом этмаслиги керак.

Олим институтларни лаборатория ускуналари билан ва тажриба ўтказиш учун керакли кичкина машиналар билан яхшироқ таъминлаш зарур эканлиги тўғрисидаги масалани кўтарди. Бизда, деди у, илмий асарларни нашр этиш ҳам кўнгилдагидек эмас. Қишлоқ хўжалик министрлиги институтнинг ишлари тўғрисидаги бюллетенни нашр этмай қўйди.

Мен, дейди В. Е. Писарев сўзининг охирида, кекса илмий ходим ва ёш коммунистман, менинг ҳам совет деҳқончилиги бинокорлари сафига ўтишимга ижозат бергайсиз.

КПСС Кострома область комитетининг биринчи секретари **Л. Я. Флорентьев** қуйидагиларни айтди: Биз Никита Сергеевич Хрушчевнинг докладини зўр мамнуният билан тингладик. Докладда деҳқончиликнинг ўт-далали системаси ҳар томонлама ва асосли равишда танқид қилинганлиги назарий ва амалий жиҳатдан жуда катта аҳамиятга эгадир. Бу системанинг зарарли оқибатлари ҳамма жойда, хусусан қора тупроқ бўлмаган зонада, жумладан, бизнинг областимизда ҳам, салбий таъсир кўрсатди. Бизнинг областимизда кўп йиллардан буён ўт-далали системани зўр бериб жорий қилиб келган эдилар.

Нотиқ областда давлатга гўшт, сут, тухум сотиш кейинги тўрт йил ичида ортиб борганлигини кўрсатадиган рақамлар келтиради. Лекин шунга қарамай, областда чорвачилик маҳсулотлари етиштириш ҳануз паст даражада қолмоқда. Ем-хашак етишмаганлиги орқасида 1961 йилда областда чорвачилик маҳсулотлари етиштириш камайиб кетди ва биз давлатдан кўп қарздор бўлиб қолдик.

Қишлоқ хўжалигини бошқаришдаги нуқсонлар учун область раҳбарлари кескин танқид қилинди. Биз, деди ўртоқ Флорентьев, бу танқидни тўғри деб ҳисоблаймиз ва бу танқиддан зарур хулосаларни чиқариб оламиз. Асосий хулоса шуки, қишлоқ хўжалигини деҳқончиликнинг чопиқ қилинадиган системаси асосларида қисқа вақт ичида қайтадан қуришни таъминлаш керак.

Областдаги колхоз ва совхозлар 1962 йилда 70 минг гектар майдонга, яъни ўтган йилдагидан қарийб уч баравар кўпроқ майдонга маккажўхори экадилар. Қанд лавлаги ва нўхат майдонлари кескин суратда кўпайтирилади. Областда бир йил ичида чопиқ қилинадиган экинзорлар икки баравар ортади. Дон экинлари майдони тоза шудгорни тамомила тугатиш ва ўт экиладиган майдонларни кескин қисқартиш ҳисобига яна 63 минг гектар кенгайтирилади.

Нотиқ қишлоқ хўжалигига раҳбарликни яхшилаш масалаларига тўхталиб, Н. С. Хрушчевнинг докладида баён қилинган қоидаларни тамомила маъқуллаганлигини айтади. Бошқарув органларини тузиш, деб таъкидлайди нотиқ, ишлаб чиқаришга кескин яқинлашиш демакдир. Буни биз яхши биламиз. Районлараро совхоз-колхоз бошқармаларини тузишнинг асосий маъноси шуки, бу бошқармалар ишлаб чиқаришга актив таъсир кўрсатишлари лозим. Янги органлар учун тажрибали, малакали, ташаббускор ходимларни танлаб олиш керак. Қишлоқ хўжалик маҳсулотларини етиштириш ва тайёрлаш билан шуғулланувчи республика органлари ҳам дарҳол янгича иш бошлашлари, ҳар бир областнинг ишига жиддий эътибор бериб, жойлардаги аҳволни батафсил билишлари, ўз вақтида ёрдам беришлари ва қуйидан бошланадиган ташаббусни актив қўллаб-қувватлашлари зарур.

Сўнгра, ўртоқ Флорентьев айтадики, Кострома областида аҳоли яшайдиган кичик пунктлар жуда кўп. Аҳоли яшайдиган пунктларнинг ана шундай майдаланиб кетганлиги ишлаб чиқаришни ривожлантиришда, аҳолига маиший ва маданий хизмат кўрсатишда катта қийинчиликларни вужудга келтиради. Нотиқ аҳоли яшайдиган пунктларни йириклаштириш учун давлат ёрдам бермоғи зарур, дейди.

ВЛКСМ Марказий Комитетининг биринчи секретари **С. П. Павлов** сўзга чиқади. Нотиқ айтадики, Н. С. Хрушчев ва партия Марказий Комитети ёшларга мурожаат қилиб, ишлаб чиқаришда ишлаш учун колхоз ва совхозларга боришга, қишлоқ хўжалигининг ҳамма тармоқларини ривожлантиришда актив қатнашишга даъват қилдилар. Бу даъватни мамлакатимизнинг йигит ва қизлари астойдил қўллаб-қувватладилар. Н. С. Хрушчевнинг доклади эълон қилиниши биланоқ, Москва шаҳри ва Москва областидаги комсомол комитетларига колхоз ва совхозларга ишлаш учун юборишларини илтимос қилган 500 дан кўпроқ йигит ва қиздан ариза тушди. Юксак онглилик, чинакам ватанпарварлик, Ватанга энг кўп фойда келтиришга интилиш—ёшларимизни олға чорлаётган туйғулар, аввало, шулардан иборатдир.

Ўртоқ Павлов қишлоқ хўжалигини янада юксалтириш соҳасидаги ишларда йигит ва қизларнинг қандай иштирок қилаётганликлари тўғрисида гапиради. Кейинги йилларда қарийб 750 минг киши қўриқ ерларга юборилди. Ёшлардан 3,5 миллион киши қўриқ ерларда етиштирилган ҳосилни йиғиштириб олишда ихтиёрий суратда ёрдам кўрсатди. Ҳозирги вақтда қишлоқларда 15 миллион йигит ва қиз, шу жумладан 200 минг қишлоқ хўжалик мутахассислари ишламоқда.

Комсомол ва ёшлар асосий эътиборни маккажўхори етиштиришга ва жамоат чорвачилигини ривожлантиришга қаратмоқдалар. Комсомол-ёшлар звенолари ўтган йили 12,5 миллион гектар майдонда маккажўхори етиштирдилар. Украина, Татаристон, Молдавия, Кабарда-Балкар комсомол ташкилотлари айниқса катта муваффақиятларга эришдилар. Украина партия Марказий Комитети қарийб бир ярим миллион гектар майдонда маккажўхори етиштиришни комсомолларга ишониб топширди. Полтава областида ёш механизаторлардан 4 минг киши Александр Гиталов методи билан ишлади ва катта муваффақиятларга эришди. Областдаги комсомол-ёшлар звенолари 78 минг гектар майдоннинг ҳар гектаридан 50 центнердан маккажўхори дони олди. Ёшлар гўшт, сут ва бошқа қишлоқ хўжалик маҳсулотлари етиштиришни кўпайтириш соҳасида кўп иш қилдилар.

Нотиқ яна айтадики, ёш мутахассисларни идоралар ва турли муассасаларга тақсимлаб юборишга асло йўл қўймаслик керак. Ҳар бир ёш агроном, зоотехник, механизатор ферма, бригада, звенода камида икки йил ишлаши керак. Шундай қилгандагина у яхши мутахассис бўлиб етишуви мумкин. Айни вақтда колхоз ва совхозларга ишлаш учун борадиган ёш мутахассисларга катта ёрдам бериш зарур. Омск областида олий қишлоқ хўжалик маълумотига эга бўлган 886 киши саноат корхоналарида, транспортда ва қурилишларда ишламоқда. Омскда 42 мутахассис сотувчи, товаровед бўлиб, ошхона ва ресторанларда кассир, буфетчи бўлиб ишламоқда. Бундай ҳол содир бўлишига кўп жиҳатдан сабаб шуки, областдаги кўпгина колхоз ва совхозларнинг раҳбарлари ёш мутахассисларнинг эҳтиёжларига нотўғри қарамоқдалар ва уларга ёрдам бермайдилар. Ёшлар билан ишлашни истамаётган ёки уддалай олмаётган раҳбарлар олдига қаттиқ талаб қўймоқ керак.

Ўртоқ Павлов мактаб ўқувчиларига меҳнат тарбияси беришдаги камчиликлар тўғрисида, қишлоқ хўжалик ўқув юртларига кирувчи ёшлар нотўғри танланаётганлиги ҳақида гапиради. Тожикистондаги бир қанча мактабларнинг ўқувчилари колхоз ва совхозларда ишлаб чиқариш таълимини ўтган вақтда уларни кераксиз ишларни бажаришга мажбур этмоқдалар, уларга ҳозирги пайтда кераксиз бўлган ихтисосларни ўргатмоқдалар. Қишлоқ хўжалик институтларига ҳозирда ҳам қишлоқ ёшларидан жуда оз киши қабул қилинмоқда. Масалан, Москвадаги ер тузиш институтига ўтган йили қишлоқлардан атиги 27 киши, шаҳарлардан эса 248 йигит ва қиз қабул қилинган. Бундай аҳволга бундан буён тоқат қилиш мумкин эмас.

Ўртоқ Павлов сўзининг охирида айтадики, мамлакатимизнинг ёшлари қишлоқ хўжалигига раҳбарликни яхшилаш юзасидан Пленумда муҳокама қилинаётган таклифларни қизғин қувватлайдилар, чунки бу таклифларнинг амалга оширилиши қишлоқ хўжалик ишлаб чиқаришининг ҳамма тармоқларини тез юксалтиришга ёрдам беради.

Совет Иттифоқи Коммунистик партияси Марказий Комитети, дейди КПСС Воронеж область комитетининг биринчи секретари **С. Д. Хитров**, кейинги йилларда мамлакат қишлоқ хўжалигини ривожлантириш юзасидан муҳим тадбирларни ишлаб чиқди ва амалга оширди. Партия бутун халқнинг актив иштироки билан колхоз ва совхозларнинг моддий-техника базасини мустаҳкамлади, қишлоқ хўжалик маҳсулотлари етиштиришни кўпайтиришда колхозчилар ва совхоз ишчиларининг моддий манфаатдорлигидан иборат ленинча принципни тиклади, колхоз ва совхозларни мутахассис кадрлар билан мустаҳкамлади, қишлоқ хўжалигида фан ва илғор тажрибанинг ролини оширди.

Бу Пленумда қишлоқ хўжалик ишлаб чиқаришини янада юксалтириш тадбирларининг муҳокама қилинаётганлиги партия XXII съездининг коммунизм моддий-техника базасини вужудга келтириш соҳасидаги қарорларини амалга оширишнинг муҳим звеносидир.

Никита Сергеевич Хрушчевнинг қишлоқ хўжалигимиз кам бошқариладиган соҳа эканлиги тўғрисида, ҳозиргача республикаларда, областларда қишлоқ хўжалик ишлаб чиқаришини ташкил этиш билан чинакам шуғулланадиган органнинг йўқлиги ҳақида айтган гаплари жуда тўғри. Бизнинг фикримизча, деб сўзини давом эттиради ўртоқ Хитров, Н. С. Хрушчев қишлоқ хўжалик органларининг жуда соз структурасини таклиф этди. Қишлоқ хўжалик маҳсулотлари етиштириш ва тайёрлаш колхоз-совхоз бошқармаси шу структурага асос қилиб олинади. Бундай органларнинг ҳозирги вақтда мавжуд қишлоқ хўжалик бошқармаларига нисбатан устунлиги шундаки, ана шу органларнинг ҳар бир ходими колхоз ва совхозларнинг ишлаб чиқаришини бевосита ташкил этиш билан шуғулланади.

Партия Марказий Комитети, дейди нотиқ, қишлоқ хўжалик ишлаб чиқаришининг туб масаласига — ердан фойдаланишни яхшилаш масаласига катта эътибор бермоқда. Янги қўриқ ерлар очиш учун катта имкониятларга эга бўлмаган Воронеж областининг шароитида бу масала ҳал қилувчи аҳамиятга эгадир. Областдаги колхоз ва совхозлар ўтган йили дон экинлари майдонини 245 минг гектарга кенгайтирдилар ва ҳар гектар ердан ўрта ҳисобда 15,9 центнердан дон ҳосили олдилар. Асосан, қимматли экин майдонлари, чунончи кузги буғдой, маккажўхори, дуккакли экинлар майдони кенгайтирилди. Барча қишлоқ хўжалик ходимлари шу нарсага қаттиқ ишонч ҳосил қилдиларки, экинларнинг структураси яхшиланиб, ердан интенсивроқ фойдаланишга киришилиши билан чопиқ қилинадиган ҳар гектар ер ҳисобига деҳқончиликнинг асосий маҳсулоти — дон ҳосили 1953 йилдаги 4 центнер ўрнига 11 центнергача кўпайди.

Область партия ташкилоти, дейди ўртоқ Хитров, партия XXII съездининг қарорларини амалга ошира бориб, область қишлоқ хўжалигининг барча ходимлари олдига кечиктириб бўлмайдиган вазифани, яъни колхоз ва совхозларда дон етиштиришни етти йиллик планда кўзда тутилганидек, 1965 йилгача эмас, балки 1962-63 йиллардаёқ 225 миллион пудгача етказиш вазифасини қўйди.

Биз, деб сўзини давом эттиради нотиқ, Н. С. Хрушчевнинг яқин икки-уч йил мобайнида тракторлар ва бошқа қишлоқ хўжалик машиналари ишлаб чиқаришни анча кўпайтириш тўғрисидаги таклифини қўллаб-қувватлаймиз.

Область совхозларида мол туёғи анча ортиши муносабати билан биз чорвачилик бинолари қуриш учун қўшимча капитал маблағ ажратиш масаласини яна бир марта қараб чиқишни СССР ва РСФСР Госпланларига топшириш зарур, деб ҳисоблар эдик.

Ўртоқ Хитров сўзининг охирида қуйидагиларни айтади: қишлоқ хўжалигига раҳбарликни яхшилаш юзасидан КПСС Марказий Комитетининг шу Пленумида муҳокама қилинаётган тадбирлар партия XXII съездининг қишлоқ хўжалик маҳсулотлари етиштиришни кўпайтириш ва совет халқининг фаровонлигини янада ошириш ҳақидаги тарихий қарорларини тезроқ амалга ошириш имконини беради.

СССР Министрлар Совети Химия давлат комитетининг раиси **В. С. Федоров** ўз нутқини минерал ўғитлар етиштириш ва фойдали ўсимликлар ҳамда ҳайвонларнинг касалликлари ва зараркунандаларига қарши курашиш учун керакли химикатлар тайёрлаш истиқболларига бағишлади. В. С. Федоров етти йиллик планда минерал ўғитлар ишлаб чиқаришни 1958 йилдагига нисбатан 3 баравардан зиёд, ўсимликларни муҳофаза қилиш химия воситаларини эса 4 баравар кўпроқ ишлаб чиқариш кўзда тутилганини эслатиб ўтади. Етти йилликнинг 3 йили ичида ана шу химикатлар чиқариш юзасидан берилган топшириқлар ошириб бажарилди. Аммо янги химия заводлари қурилиши суст бормоқда. Лекин шундай бўлса ҳам, дейди ўртоқ Федоров, бизда камчиликларни тузатиш учун ҳали имкониятларимиз бор.

Нотиқ минерал ўғитлар ва заҳарли моддалар ишлаб чиқариш қайси корхоналарда ва қанча миқдорда кўпайтирилиши тўғрисида, шунингдек янги корхоналар қурилажаги тўғрисида батафсил сўзлаб берди. У айтдики, илмий-тадқиқот ташкилотлари бир қанча муҳим ишларни бажардилар. Бу ишлар қишлоқ хўжалигига зарур бўлган химикатлар ишлаб чиқаришда янги йўлларни очиб беради.

Биз, дейди нотиқ, азотли ўғитлар ишлаб чиқариш соҳасидаги ана шу ишлар асосида аммиак ва мочевина ҳосил қилиш учун энг самарали хом ашё сифатида табиий газдан кенг фойдаланиш тадбирларини қатъий амалга оширамиз. 1958 йилда аммиак ишлаб чиқариш коксдан фойдаланишга асосланган бўлса, эндиликда табиий газдан фойдаланиш асосида аммиакнинг 30 процентидан кўпроғини ҳосил қилиш имкониятига эгамиз. 1961 йилда янги технологияни жорий қилиш натижасида кокс сарфлашни камайтириш ҳисобига 20 миллион сўмдан кўпроқ маблағ тежалди.

Табиий газдан фойдаланиш ғоят тежамли, самарали бўлишидан ташқари, суюқ азотли ўғитлар истеъмол қилинадиган районларнинг ўзида ана шундай суюқ азотли ўғитлар ишлаб чиқариладиган тежамли заводлар қуриш имконини ҳам беради. Комитетнинг лойиҳа институтлари шундай заводнинг типовой лойиҳасини ишлаб чиқдилар.

Суюқ ўғитлар ишлатиш тажрибаси, деб сўзини давом эттиради нотиқ, бу ўғитларнинг берадиган самараси қаттиқ ўғитлар самарасидан қолишмайди, суюқ ўғитлар ортиш, ташиш ва тупроққа солишда кўп меҳнат талаб этадиган оғир ишларни тамомила механизациялаш имконини берганлигини ҳам кўрсатади.

Мочевина тайёрлаш учун керакли ғоят унумли ишлайдиган установкалар яратиш соҳасида бирмунча тадқиқот ва лойиҳа ишлари олиб борилди. Мочевина ишлаб чиқаришнинг кўпайтирилиши ҳозирги пайтда козеин елим ишлаб чиқаришга сарф қилинаётган 700 минг тоннага яқин қаймоғи олинган сутдан озиқ-овқат эҳтиёжлари учун фойдаланиш имконини беради.

Комитетнинг илмий тадқиқот институтлари концентрация қилинган фосфорли ўғитлар ишлаб чиқариш вазифасини ҳал этдилар. Бу эса, ўғитларни транспортда ташиш харажатларини кескин суратда камайтириш имконини беради. Бундан ташқари, ишлаб чиқаришнинг янги усули ёрдамчи маҳсулотлар ҳосил қилиш учун ва ҳозирги пайтда ювиш учун керакли воситалар тайёрлашга сарф қилинаётган ўсимлик мойи ва озуқа мойини химикатлар билан алмаштириш учун кенг имконият очиб беради. Калий ўғитлари ишлаб чиқариш ҳам такомиллаштирилдики, бу чора калий ўғитлари тайёрлашни кескин суратда ошириш имкониятини туғдиради.

Ўртоқ Фёдоров, химия асбоб-ускуналари ишлаб чиқариш саноатнинг уларга бўлган эҳтиёжларидан жиддий суратда орқада қолаётганлигини таъкидлади. Химия индустриясини юксак техника даражасида жадал ривожлантириш программасини амалга ошириш мақсадида ана шу асбоб-ускуналар ишлаб чиқаришни кенгайтириш учун дарҳол тегишли чоралар кўриш зарур.

КПСС Ново-Александровск район комитетининг (Ставрополь ўлкаси) биринчи секретари **Я. В. Бичевой** минбарга чиқади. Қишлоқ хўжалигига раҳбарликни яхшилаш масаласи бу Пленумга қўйилганлиги, деди у, партиямиз экономиканинг шу тармоғини янада ривожлантириш тўғрисида тинмай ғамхўрлик қилаётганлигини кўрсатувчи яна бир далилдир. Биз Н. С. Хрушчевнинг мазмундор докладини мамнуният билан тингладик. Ҳозир қишлоқ хўжалик ходимларини тўлқинлантириб турган масалаларнинг ҳаммаси бу докладда ўз ифодасини топди ва биз докладда айтилган фикрларнинг ҳаммасини тўла равишда маъқуллаймиз.

Район партия ташкилотининг коммунистлари ўзлари қилаётган ишлар ҳақида Пленумга гапириб беришни ва қишлоқ хўжалигига раҳбарликни яхшилаш тўғрисида бир қанча мулоҳазаларни айтишни менга топширдилар. Райондаги тўрт колхозга ва уч совхозга 162 минг гектар ер бириктириб қўйилган. Районда 35 минг бош қорамол, 100 минг қўй, 53 минг чўчқа ва жуда кўп парранда бор.

Район партия комитети қишлоқ хўжалик ишлаб чиқаришини яхшилашга зўр бериб ҳаракат қилмоқда. Ҳамма колхозлар ва совхозлар кенг равишда ихтисослашган ва комплекс механизациялашган кўп тармоқли хўжаликлар бўлиб қолди. Район хўжаликлари ерларни қуруқ ёзги шудгор қилиб қўйишдан воз кечдилар, кам ҳосил экинлар экишни камайтирмоқдалар маккажўхори ва қанд лавлаги экишни кенгайтирмоқдалар. Маккажўхори, тариқ ва гречиха такрорлаб экилмоқда, ерлар кузда чуқур шудгор қилиниб ва текисланиб қўйилмоқда. Энг юқори репродукцияли фақат навли уруғликларгина экилмоқда.

Юксак агротехника ҳар йили етиштириладиган доннинг ўртача миқдорини қарийб 60 процент кўпайтиришга имкон берди. Кейинги беш йил ичида дон экинларининг ҳар гектаридан ўрта ҳисобда 20,6 центнердан ҳосил олинди, маккажўхорининг ялпи ҳосили эса уч баравар кўпайди.

Район партия комитети колхозлар ва совхозларнинг партия ташкилотларини мустаҳкамлашга, коммунистларни ишлаб чиқаришнинг ҳал қилувчи участкаларига жойлаштиришга ҳамиша эътибор бермоқда. Райондаги коммунистларнинг 70 процентдан кўпроғи қишлоқ хўжалигида ишламоқда.

Жамоат хўжалиги ривожлана борган сари қишлоқ меҳнаткашларининг моддий фаровонлиги ва маданияти ошмоқда. Кейинги йилларда кўпгина жамоат ва ишлаб чиқариш бинолари қурилди, колхозчилар ва совхоз ишчилари учун уй-жой бинолари қурилмоқда. Ҳамма колхозлар меҳнатга пул билан ҳақ тўлашга ўтди, бу эса, экономикани мустаҳкамлашга, колхозчиларнинг меҳнат активлигини, моддий даражасини оширишга ёрдам берди.

Партия ташкилотларининг ташаббуси билан районда ўқувчилардан бригадалар тузиш ҳаракати бошланди. Бу бригадаларнинг аъзоларидан кўплари мактабларни битириб чиққанларидан кейин колхозлар ва совхозларда ишга жойлашмоқдалар, ишлаб чиқариш илғорлари бўлиб қолмоқдалар, сиртқи ва кечки ўқув юртларида муваффақиятли ўқимоқдалар.

Нотиқ районнинг кўкламги экишга тайёргарлик кўраётганлиги ҳақида гапириб айтдики, тракторлар ва қишлоқ хўжалик машиналарининг ҳаммаси ремонтдан чиқариб қўйилди ҳамда икки смена бўлиб ишлашга етарли тракторчилар билан таъминланди. Колхозлар ва совхозлар баҳори экинларнинг етарли миқдордаги кондицион уруғликларига эга, қанд лавлаги ва маккажўхоридан мўл ҳосил етиштирмоқ учун звенолар тузилмоқда.

Бу Пленумнинг қарорлари, деди пировардида ўртоқ Бичевой, қишлоқ хўжалигини янада ривожлантиришда жуда катта роль ўйнайди, қишлоқ хўжалигини тағин ҳам юқори поғонага кўтаради, бунга ҳеч қандай шак-шубҳа йўқ.

КПСС Приморье ўлка комитетининг биринчи секретари **В. Е. Чернишев** сўзга чиқади. Қишлоқ хўжалигига раҳбарликни яхшилаш — қишлоқ хўжалик маҳсулотларини етиштиришга ва тайёрлашга раҳбарлик қиладиган районлараро колхоз-совхоз бошқармалари, область ва ўлка бошқармалари, комитетлар тузиш, территориал бошқармаларда партия ташкилотчилари таъсис этиш тўғрисида Пленум муҳокамасига қўйилган таклифлар, деди В. Е. Чернишев, ҳал қилиш пайти келган ва зарур бўлиб қолган масалалардир.

Бизнинг ўлкамизда, деб давом қилди нотиқ, тўртта районлараро совхоз-колхоз бошқармалари тузиш мўлжалланди. Биз чўчқачилик совхозлари трестининг ихтисослашган бўлимини сақлаб қолишни ёки шу бўлим негизида ҳайвонотчилик совхозлари бошқармасини тузишни ҳам зарур деб ҳисоблаймиз. Бу бошқарма 13 та ҳайвонотчилик совхозларини бирлаштиради ва ўлка совхоз-колхоз бошқармаси итоатида бўлади.

Сўнгра, нотиқ экин майдонларининг структураси ўзгартирилаётганлиги, чорвачиликнинг ем-хашак базаси мустаҳкамланаётганлиги ҳақида гапирди. Кейинги йилларда Приморье колхозлари ва совхозлари иқтисодий жиҳатдан мустаҳкамланиб олдилар, қишлоқ хўжалик маҳсулотлари етиштиришни ва давлатга сотишни кўпайтирдилар. Етти йилликнинг дастлабки уч йили ичида экин майдонлари 87 минг гектар кўпайди. Колхозлар ва совхозлардаги қорамоллар сони 37 процент, чўчқалар — 42 процент, қўйлар — 9 процент, паррандалар эса икки баравардан зиёдроқ кўпайди. Бу йил, деб давом қилди ўртоқ Чернишев, жамики, ҳайдаладиган ерларнинг 40 процентига дон экинлари, 16,3 процентига маккажўхори, 22,6 процентига соя, 23,1 процентига қанд лавлаги, картошка ва сабзавот экамиз, хуллас ҳайдаладиган ерларнинг 60 процентидан кўпроғи чопиқ қилинадиган экинлар билан банд қилинади.

Приморье маккажўхорикорлари маккажўхорини соя билан қўшиб экиш тажрибасига эга бўлиб қолдилар, чунки соя таркибида оқсил моддаси кўп бўлган экиндир. Маккажўхорини соя билан қўшиб экиш усули кенг жорий қилинган Киров районида ҳар бир гектар ердан маккажўхори билан соянинг иккови бир бўлиб, 354 центнер силособоп ҳосил ёки 7.184 озуқа бирлиги олинди. Биз бу йил, деди ўртоқ Чернишев, ўлкадаги ҳамма колхозлар ва совхозларда маккажўхорини соя билан қўшиб экиш усулига кенг равишда ўтишга қарор қилдик. Бунинг учун соя уруғини етарли миқдорда жамғариб қўйдик. Бироқ, кўп колхозлар ва совхозлар маккажўхоридан ҳали ҳам кам ҳосил олмоқдалар. Бунинг асосий сабаби шуки, бир қанча раҳбарлар бу экинга эътибор бермаётирлар, уни парвариш қилиш агротехникасини бузмоқдалар, шунингдек етарли миқдорда силос комбайнлари бўлмагани сабабли, маккажўхорини ўриб-йиғиб олиш вақтида нобудгарчилик кўп бўлаётир. РСФСР Олий халқ хўжалиги кенгаши ва Давлат план комиссияси ўрмаловчи силос комбайнлар ишлаб чиқаришга эътибор беришлари зарур. Хабаровск Халқ хўжалиги кенгашининг мутахассислари бундай комбайнлар конструкциясини ишлаб чиққанлар.

Яқин йиллар ичида бизнинг ўлкамизда янги қўриқ ерларни ўзлаштириш йўли билан экин майдонлари кескин равишда кўпайтирилиши лозим. Ҳозир ўлкада 650 минг гектар ҳайдаладиган ер бор. Аммо, экин экишга яроқли ерларнинг ҳаммаси 1.200 минг гектардан кўпроқ ҳисобланади. Лекин бу ерларда мелиорация ишларини ўтказиш зарур. Асаларичиликни, мўйна берадиган ҳайвонотчиликни ва боғдорчиликни ривожлантириш учун катта имкониятлар бор. Ўлка партия ташкилоти қишлоқ хўжалигининг мана шу тармоқларини ривожлантириш чораларини кўрмоқда. Кейинги йилларда мевазор ва токзор қилинган ерлар 8 минг гектарга етказилди. Никита Сергеевич Хрушчев 1959 йилда ўлкамизга келганида, бизга тепаликларнинг ёнбағирларида боғлар барпо қилишни маслаҳат берган эди. Биз бу ишни бошлаб юбордик. Ўлкада 3 миллион гектарга яқин тепалик майдони бор. Шу ерларнинг ярмиси боғ ва токзор қилишга яроқли ерлардир. Биз мевазор боғларни бутун чоралар билан кўпайтирмоқчимиз.

Ўлка партия ташкилоти, Приморье ўлкасининг ҳамма меҳнаткашлари, деди пировардида ўртоқ Чернишев, партия XXII съездининг тарихий қарорларини ва КПСС Марказий Комитетининг бу Пленумида қабул қилинадиган қарорларни амалга ошириш учун курашадилар.

Полтава область партия комитетининг биринчи секретари **В. Г. Комяхов** ўз нутқининг бошида Полтава областининг қишлоқ хўжалиги меҳнаткашлари қишлоқ хўжалик маҳсулотлари етиштиришни кўпайтириш учун қандай курашаётганликлари ҳақида гапириб ўтди. КПСС Марказий Комитетининг январь Пленумида Полтава области дон етиштиришда орқада қолаётганлиги қаттиқ танқид қилинганидан кейин, экин майдонларининг структураси қайтадан кўриб чиқилди, серҳосил экинлар — маккажўхори, қанд лавлаги, дуккакли экинлар экиш кўпайтирилди. Қишлоқнинг энг яхши кишилари маккажўхори экишга киришдилар. Натижада область хўжаликлари дон экинларидан тузуккина ҳосил етиштирдилар — бир миллион гектардан кўпроқ майдондаги дон экинларининг ҳар бир гектаридан 25 центнердан ҳосил олдилар. 900 тадан кўпроқ звено маккажўхорининг ҳар бир гектаридан 50 центнер ва ундан ҳам кўпроқ дон олди. Область давлатга 80 миллион пуд — бундан олдинги уч йилдагига қараганда бирмунча кўп ғалла сотди, маккажўхорини эса кейинги 10 йилнинг ҳаммасидагига қараганда ҳам кўпроқ сотди. Давлатга сут, жун, сабзавот сотиш планлари муддатидан олдин бажарилди.

Бироқ, деди нотиқ, мўлжаллаган вазифаларимизнинг ҳаммасини ҳал қила олганимиз йўқ. Маккажўхори экилган майдонларнинг ҳаммасида гектар бошига 50 центнердан ҳосил олиш тўғрисидаги мажбурият бажарилмай қолди. Партия ва совет ташкилотлари илғорлар тажрибасини ишлаб чиқаришга жорий қилиш йўлида етарли иш олиб бормаганликлари, партия ва давлат интизомига зарур даражада риоя қилинмаганлиги натижасида шундай ҳол рўй берди. Худди шу сабабга кўра, область ўтган йили давлатга гўшт сотиш планини ҳам бажармади. Ҳозир область партия ташкилоти бу аҳволни тўғрилаб олмоқ учун ҳамма чораларни кўрмоқда. Жуда кўп коммунистлар ва комсомоллар чорвачилик фермаларида ишлаш учун жўнаб кетдилар. Бир қанча колхозлар ва совхозларда ферма ходимлари шу хўжаликлар партия ташкилотидаги коммунистларнинг 50-60 процентини ташкил қилади.

Ўртоқ Комяхов айтдики, турмушнинг ўзи раҳбарлик даражасини оширишни, партия ва давлат интизомини кескин равишда мустаҳкамлашни қатъий талаб қилмоқда. Шу сабабли, қишлоқ хўжалигига раҳбарликни яхшилаш масаласига бағишланиб, КПСС Марказий Комитетининг мана шу Пленуми чақирилганлиги катта ва муҳим воқеадир. Бизнинг фикримизча, деб давом қилди нотиқ, қайта қуришнинг муваффақиятли бўлиб чиқиши янги ташкил қилинаётган бошқармаларга қандай кишиларни юборишимизга боғлиқдир. Полтава область партия комитети райкомларнинг секретарлари, район ижроия комитетларининг раислари, область ташкилотларининг ходимлари орасидан қишлоқ хўжалик маълумотига эга бўлган энг малакали ва ташаббускор коммунистларни бошқармалардаги раҳбарлик ишларига юбориш учун танламоқда.

Нотиқ колхозлардаги маъмурий-бошқарув аппаратини қисқартириш зарурлигини кўрсатиб ўтди. Полтава областида колхозчиларнинг 9 процентидан кўпроғи (ўрта ҳисобда ҳар бир колхозда 70 га яқин киши) маъмурий иш билан ёки идора иши билан банд. 1960 йилда мана шу ходимларга иш ҳақи тўламоқ учун колхозчилар меҳнатига ҳақ тўлаш фондидан 12,7 проценти сарфланди. Ҳозирги вақтда партия ташкилотлари ва совет органлари колхозлар бошқарув аппаратини қисқартириш билан бир вақтда бу аппаратнинг иш методларини такомиллаштиришга ҳаракат қилмоқдалар. Қишлоқ хўжалик мутахассисларининг активлигини оширишга алоҳида эътибор берилмоқда.

Бу Пленум томонидан қишлоқ меҳнаткашлари олдига қўйиладиган катта вазифаларни бажармоқ учун, деб давом қилди ўртоқ Комяхов, чорвачиликдаги меҳнатни кўп талаб қиладиган ишларни комплекс механизациялашга ва электрлаштиришга керакли машиналар ва ускуналар ишлаб чиқаришни кўпайтириш зарур. Нотиқ ўзининг шу фикрини исботлаб айтдики, ҳозирги вақтда область колхозларида ҳамма колхозчиларнинг учдан бир қисми чорвачиликда ишламоқда. Механизациялашнинг ҳозирги даражаси шароитида чорва моллар сонининг янада кўпайиши чорвачиликда ишлаётган кишилар сонини бундан кўра ҳам зиёдроқ кўпайтиришни талаб қилади. Бу эса, ҳозирдаёқ колхоз-совхоз ишлаб чиқаришининг бошқа участкаларига таъсир қилмоқда.

Сўнгра нотиқ айтдики, мамлакатдаги қишлоқ хўжалигини электрлаштириш ва комплекс механизациялаш проблемасини ҳал қилмоқ учун қўшимча ресурслар топиш зарур. Иш манфаатлари шундай ресурсларни топишни талаб қилади.

Ўртоқ Комяхов пировардида, бундай деди: биз қишлоқ хўжалигига раҳбарликни яхшилаш соҳасида партиянинг вазифалари тўғрисидаги масалани Пленумда муҳокама қилар эканмиз, КПСС Марказий Комитетининг бу тўғридаги таклифларини тўла равишда ва батамом қувватламоқдамиз. Партия Марказий Комитети ички резервлар ва имкониятлардан фойдаланишни кескин равишда яхшилашни, илғорлар тажрибасини ва фан муваффақиятларини жорий қилишни, партия ва давлат интизомини яхшилашни, партия директиваларининг амалда бажарилганлигини контроль қилиб туриш ва текшириб туришни биринчи ўринга қўймоқда.

ВЦСПС раиси **В. В. Гришин** ўз нутқида қишлоқдаги касаба союз ташкилотлари фаолиятининг энг муҳим проблемалари ҳақида гапиради. У айтадики, партия Марказий Комитетининг мазкур Пленуми коммунизм қурилиши учун, мамлакат экономикасини янада юксалтириш ва халқ фаровонлигини ошириш учун ғоят муҳим аҳамиятга эга бўлган масалани муҳокама қилмоқда.

Н. С. Хрушчевнинг докладида КПСС Программасининг коммунизм моддий-техника базасини вужудга келтиришга доир энг муҳим қоидалари чуқур асослаб берилди ва ижодий тарзда ривожлантирилди, қишлоқ хўжалиги соҳасида партия XXII съезди қўйган вазифаларни амалга оширишнинг конкрет йўллари белгиланди. Докладда баён этилган таклифлар қишлоқ хўжалик ишлаб чиқаришининг бутун процессини такомиллаштириш, ўт-далали системанинг салбий оқибатларини йўқотиш, ердан яхшироқ фойдаланиш, партия ва халқнинг бутун кучини қишлоқ хўжалигини янада юксалтириш вазифаларини ҳал этишга сафарбар қилиш соҳасидаги амалий тадбирларни бажаришни кўзда тутади. Бу таклифларни амалга ошириш қишлоқ хўжалик ишлаб чиқаришига раҳбарлик савиясини янада оширади, қишлоқ хўжалик маҳсулотлари мўл-кўлчилигини муваффақиятли равишда вужудга келтиришга ёрдам беради.

Ўртоқ Гришин қишлоқ хўжалик ишлаб чиқаришида совхозларнинг роли ўсиб бораётганлигини таъкидлайди. Мамлакатда 8.270 совхоз бор. 1961 йилда давлат йўли билан харид қилинган доннинг 43 проценти, сабзавотнинг 49 проценти, гўштнинг 39 проценти, сутнинг 37 проценти, жуннинг 35 проценти, тухумнинг 33 проценти совхозлар ҳиссасига тўғри келди. Хўжаликларда 6 миллиондан кўпроқ ишчи, мутахассис ва хизматчи ишлайди. Қишлоқ хўжалик ва тайёрлов органлари ишчиларининг касаба союзи кейинги йилларда анча ўсди ва мамлакатда энг йирик касаба союзи бўлиб қолди. У 9 миллион меҳнаткашни бирлаштирмоқда. Бу — катта ижтимоий куч бўлиб, ундан қишлоқ хўжалигини юксалтириш учун курашда тўлароқ фойдаланиш зарур.

Кейинги йилларда касаба союзи партия ташкилотларининг раҳбарлигида совхоз, бўлим, ферма, бригада ва звено коллективларининг барча қишлоқ хўжалик экинларидан мўл ҳосил олиш ва чорвачилик маҳсулотлари етиштиришни кўпайтириш йўлидаги мусобақасини авж олдириш соҳасида кўп иш қилди. Совхозларда коммунистик меҳнат ҳаракати, қолоқларга ёрдам кўрсатиш ҳаракати тобора кенг авж олмоқда. Қишлоқдаги кўпгина касаба союз комитетлари илғор тажрибани пропаганда қилишда, ишлаб чиқаришни бошқаришга ишчиларни жалб этишда, уларни давлат планлари ва социалистик мажбуриятларни муваффақиятли бажаришга сафарбар қилишда ўзларини яхши томондан кўрсатдилар. Иш ҳақи, меҳнатни муҳофаза қилиш, қишлоқ хўжалик корхоналарининг меҳнаткашларга уй-жой — маиший ва маданий хизмат кўрсатиш соҳасида касаба союз ташкилотларининг фаолияти кенгайди.

Шу билан бирга, деб таъкидлайди ўртоқ Гришин, кўпгина совхозларда касаба союз ташкилотларининг ишида ҳали жиддий камчиликлар мавжуд. Бу ташкилотлар ишлаб чиқариш фаолиятини яхшилашга, меҳнат интизомини мустаҳкамлашга, меҳнат унумдорлигини оширишга лозим даражада таъсир кўрсатмаётирлар.

Н. С. Хрушчев докладида баён этилган тадбирлар қишлоқ хўжалик ва тайёрлов органлари ишчиларининг касаба союзи олдига катта вазифалар қўяди. Қишлоқ хўжалигини янада юксалтирмоқ учун меҳнатни ташкил қилиш ва меҳнатга ҳақ тўлашни яхшилаш, ходимларнинг қишлоқ хўжалик маҳсулотлари етиштиришни кўпайтиришдан моддий манфаатдорлигини ошириш масалалари катта аҳамиятга эга.

Ҳозирги вақтда совхозларда меҳнатга ҳақ тўлашнинг янги шартлари жорий қилинмоқда. Бу системани қўлланишнинг дастлабки натижалари меҳнат унумдорлигини оширишга ва қишлоқ хўжалик маҳсулотлари етиштиришни кўпайтиришга унинг ижобий таъсир қилаётганлигини кўрсатади. Совхозларда иш ҳақини қайта қуриш меҳнатни планлаштиришнинг тубдан яхшиланишини талаб қилади.

Ўртоқ Гришин ўз нутқида колхоз ва совхозларда меҳнатни муҳофаза қилиш масалаларига тўхталади. Жумладан, у дейдики, саноат корхоналари кўпинча техника хавфсизлиги талабларига жавоб бермайдиган қишлоқ хўжалик машиналари ишлаб чиқармоқдалар. Техника хавфсизлиги қоидаларига ва нормаларига риоя қилиниши учун хўжалик раҳбарларининг жавобгарлигини кучайтириш, қишлоқ хўжалик машинасозлиги корхоналарига нисбатан талабчанликни ошириш зарур. Ҳозирги вақтда қишлоқ хўжалигида меҳнат шароити устидан техника назоратининг ягона системаси йўқ. Қишлоқ хўжалик ишлаб чиқаришини бошқаришнинг қайта қурилиши бу ишни тартибга солиш учун имконият беради.

Нотиқ совхоз ходимларига уй-жой ва маданий-маиший хизмат кўрсатишни яхшилашга катта эътибор берди. Совхозларнинг ишчи ва хизматчиларини уй-жой билан таъминлашни яхшилаш учун кўп иш қилиш керак бўлади. Кўп хўжаликларда обод посёлкалар вужудга келди, кўп қаватли уйлар, яхши мактаблар, касалхоналар қурилмоқда. Бироқ, уй-жой қурилишининг суръати совхоз ишлаб чиқаришининг ҳамда ишчи ва хизматчилар сонининг ўсишидан кейинда қолмоқда.

Кейинги йилларда совхозларда умумий овқатланиш анча яхшиланди, унинг хизматидан фойдаланувчи ишчи ва хизматчилар сони кўпайди. Уч мингдан ортиқ совхоз ишчи ва хизматчиларга маҳсулотларни планда белгиланган таннархи даражасидаги нархлар билан сотишни ташкил этди. Бироқ, кўпгина совхозларнинг раҳбарлари умумий овқатланишни ташкил қилиш учун мавжуд имкониятлардан ҳали суст фойдаланмоқдалар. Шу вақтгача 1.700 совхознинг ошхоналари йўқ, ошхоналар қурилиши эса қониқарсиз олиб борилмоқда. Ўтган йили Россия Федерациясида 808 та ошхона қурилиши лозим эди, ҳақиқатда эса 342 та ошхона қурилди. Умумий овқатланишни яхшилаш учун ҳукумат томонидан берилган имкониятлардан тўла фойдаланиш чораларини кўриш ҳамда совхоз ишчиларини озиқ-овқат маҳсулотлари билан таъминлаш керак.

Ўртоқ Гришин совхозларда жамоат сабзавотчилиги экинзорларини барпо этиш, қишлоқ аҳолисига медицина хизмати кўрсатишни, қишлоқда тарбиявий ва маданий-оммавий ишларни яхшилаш масалаларига ҳам тўхталиб ўтади. У яқин йиллар ичида совхозларнинг марказий усадьбаларида, зарур бўлган жойларда ўз клублари, доимий кутубхоналари ва киноустановкалари бўлсин, деган истакни айтади.

(Давоми тўртинчи бетда)

КПСС МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИНИНГ ПЛЕНУМИ

(Боши учинчи бетда)

Қишлоқ хўжалигини юксалтириш, маҳсулотлар етиштиришни янада кўпайтириш, деди пировардида ўртоқ Гришин, коммунизмнинг моддий-техника базасини вужудга келтиришнинг, мамлакатимизда моддий ва маданий неъматлар мўл-кўл бўлишига эришишнинг ажралмас таркибий қисмидир. Шубҳа йўққи, партия Марказий Комитетининг Пленуми қабул қиладиган қарорлар қишлоқ хўжалигининг янада юксалишини таъминлашга имкон беради, бу эса мамлакатимизда коммунистик жамият қуриш вазифасини муваффақиятли амалга оширишга ёрдам қилади.

Ҳеч бир шак-шубҳа йўққи, деди КПСС Амур область комитетининг биринчи секретари **П. И. Морозов** ўз нутқида, қишлоқ хўжалигига раҳбарликни яхшилаш соҳасида ўртоқ Н. С. Хрушчев докладида айтилган гапларни бутун совет халқи якдиллик билан маъқуллайди. Бу таклифларнинг амалга оширилиши қишлоқ хўжалик маҳсулотлари етиштиришни юксак даражага етказишни таъминлайди.

Амур область партия ташкилоти, деди сўнгра нотиқ, соя етиштиришни кўпайтириш йўлини тутди. Ўтган йилнинг ўзидагина колхозлар ва совхозлар соя экилган майдонни 200 минг гектар кенгайтириб, ярим миллион гектарга етказдилар. Маккажўхори экилаётган майдонлар ҳам анча кўпайтирилди.

Ўртоқ Морозов областда қишлоқ хўжалик маҳсулотлари етиштириш қандай кўпайтирилаётганлигини гапириб, соя экишни янада кенгайтириш истиқболларига батафсил тўхталди. Шуни айтиб ўтиш керакки, деди нотиқ, колхозлар ва совхозларга раҳбарлик қилишдаги катта камчиликлар сабабли, область соя экинидан ҳали ҳам кам ҳосил олмоқда. Лекин ҳозир соя ҳосилини етиштиришга моҳир бўлиб қолган кишилар кўпайди. Нотиқ бир қанча хўжаликлар дуккакли экинларнинг ҳар гектаридан 15 центнердан 24 центнергача ҳосил олаётганликларини кўрсатиб, шу хўжаликларнинг номларини айтиб берди. Энди ҳамма жойда механизаторлар илғорларнинг тажрибаларини ўрганмоқдалар.

Сояни маккажўхори билан қўшиб экишнинг фойдаси катта. Бу экинларни қўшиб экиш озуқа моддалари кўп бўлган яхши ем-хашак етиштириш вазифасини муваффақиятли ҳал қилади.

Соя — мисли йўқ дуккакли экиндир: соянинг донида 40 процент оқсил, 20 процент мой, 25 процент карбон бор. Соянинг поxоли сифат жиҳатидан ўтлоқзор пичанидан қолишмайди. Бундан ташқари, соя тупроқни азот билан бойитади, дон экинларидан олдин экиш учун энг яхши экиндир. Навли участкаларнинг ва Амур қишлоқ хўжалик тажриба станциясининг маълумотларига қараганда, соянинг ҳосили йиғиштириб олинганидан кейин экилган буғдой қурук шудгорга экилган буғдойга қараганда гектар бошига 1,5—2 центнер кўп дон берган. Соя мамлакатнинг бошқа районларида ҳам ўсиши мумкин. Афсуски, деди нотиқ, бу экин ҳозирча фақат Узоқ Шарқда экилмоқда.

Бу йил кўп хўжаликларда дуккакли экинлар ва нўхатнинг уруғи етишмаётир. Аммо, мавжуд соя уруғлигидан фойдаланмаётирлар. Давлат манфаатлари соя ҳосилини етиштиришга планлаштирувчи ва қишлоқ хўжалик органларининг кўпроқ эътибор беришларини талаб қилади.

Амур областининг колхозлари ва совхозлари соя экиладиган майдонни яқин йиллар ичида 800 минг гектарга етказмоқчилар ва ҳар йили 50 миллион пудга етказиб соя дони етиштириб бермоқчилар. Бунинг учун ярим миллион гектарга яқин қўриқ ерни қўшимча равишда ўзлаштириш мўлжалланмоқда. Янги очилган қўриқ ерларда бир қанча совхозлар ташкил қилиш лозим бўлади. Кези келганда шуни айтиб ўтиш керакки, қўриқ ерларни очиш учун сарфланган ҳамма харажатларни соя экинининг бир йиллик ҳосили қоплайди.

Узоқ Шарқнинг ўзига хос хусусиятларига мос бўлиб тушадиган қишлоқ хўжалик машиналари яратиш ва шу машиналарни ишлаб чиқариш мақсадида бошланган ишни тағин ҳам активроқ давом эттирмоқ керак. Уй-жой бинолари қуришда областга ёрдам керак, хўжаликлар минерал ўғитларга ҳам муҳтож. Сув тошқинларининг олдини олиш область учун муҳим проблемадир. Зея дарёсида гидроэлектростанция қуриш йўли билан сув тошқинига хотима бериш мумкин. Биз, деди нотиқ, СССР Госпланидан Зея гидроэлектростанциясини қуришни бошлаб юбормоқ учун яқин фурсатда маблағлар ажратишни кўзда тутишни илтимос қиламиз.

КПСС Красноярск ўлка комитетининг биринчи секретари **А. А. Кокарев** сўзга чиқиб айтдики, ўлканинг колхозлари ва совхозлари етти йилликнинг уч йили мобайнида чорвачилик маҳсулотлари етиштиришни ва тайёрлашни анча кўпайтирдилар. Шу вақт ичида тайёрланган гўштнинг миқдори 30 процент, сут бир ярим баравар, гўшт ва тухум тайёрлаш икки баравар, жун тайёрлаш 33 процент кўпайди. Бироқ, колхозлар ва совхозларда қишлоқ хўжалигидаги ишлаб чиқарувчи кучларнинг ривожланишига тўсқинлик қилаётган катта камчиликлар ҳали тугатилгани йўқ. Кўп хўжаликларда ерлардан нотўғри фойдаланилмоқда, кўпгина майдонлар кўп йиллик ва бир йиллик ўтлар, сули ва бошқа камҳосил экинлар билан банд қилиб қўйилган.

Ўлканинг қишлоқ хўжалик ходимлари, деб давом қилди ўртоқ Кокарев, партия XXII съездининг қарорларига амал қилиб, камчиликларни тезроқ йўқотиш ва 1962 йилнинг ўзидаёқ қишлоқ хўжалик маҳсулотлари етиштиришни кескин кўпайтириш чораларини кўрмоқдалар.

Партия ташкилоти дон етиштиришни янада кўпайтиришга алоҳида эътибор бермоқда. Ўлка партия комитети ва ўлка ижроия комитети ҳар бир районнинг 1962 йилдаги экин майдонлари учун янги структурани тасдиқлаб бердилар. Янги структурада баҳори буғдой, кузги жавдар ва маккажўхори экишни кенгайтириш кўзда тутилади. Сули, бир йиллик ва икки йиллик ўтлар экиш камайтирилади.

Сўнгра, Кокарев айтдики, ўлканинг колхозлари ва совхозлари 1962 йилда экин экилиб ҳосил олинадиган ерлардан 1.750 минг гектарини ёки 1961 йилдагига қараганда 415 минг гектар кўп ерни тайёрлаб қўйдилар. Хўжаликлар уруғликларни батамом жамғариб қўйдилар, ҳамма тракторлар, плуглар, сеялкалар ва культиваторларни ремонтдан чиқариб олдилар.

Колхозлар ва совхозларда дон, дуккакли экинлар, маккажўхори, қанд лавлаги, сабзавот ва картошка экиш билан шуғулланадиган ва механизациялашган етти мингта звено ташкил қилинди. 15 мингга яқин механизаторга қишлоқ хўжалик экинларини парвариш қилишнинг илғор усуллари ўргатилди, суғориладиган ерлардан тағин ҳам самаралироқ фойдаланиш тадбирлари ишлаб чиқилди. Механизация билим юртларида, саноат корхоналарида, олий ўқув юртларида, техникумларда, «Сельхозтехника»нинг район бўлимлари ҳузурида ва совхозларда тракторчилар ва комбайнчилар тайёрланмоқда. Шу курсларда ҳаммаси бўлиб 10 мингдан кўпроқ киши тайёрланади.

Ўлкадаги колхозлар ва совхозларда ғалла комбайни ва силос комбайни билан бажариладиган ишлар анча кўпаяди. Бироқ, РСФСР Госплани ва «Россельхозтехника» буни ҳисобга олмай, янги техниканинг асосий қисмини шу йилнинг учинчи-тўртинчи кварталида етказиб беришни планлаштирмоқдалар. Ўлка партия комитети РСФСР Госпланидан ва «Россельхозтехника» бирлашмасидан ўлканинг колхозларига ва совхозларига керакли техникани дала ишлари ва ҳосилни ўриб йиғиб олиш бошлангунча етказиб бериш масаласини қўшимча равишда кўриб чиқишни илтимос қилади.

Ўртоқ Кокарев ўз нутқининг анчагина қисмини мустаҳкам ем-хашак базасини вужудга келтириш, чорвачилик маҳсулотлари етиштиришни кўпайтириш, фермалардаги меҳнатни кўп талаб қиладиган ишларни механизациялаш масалаларига бағишлади.

Ўлка партия комитети, деди ўртоқ Кокарев, қишлоқ хўжалигига раҳбарликни яхшилаш масаласи Марказий Комитет Пленумида ўз вақтида қўйилган зарур масала бўлди, деб ҳисоблайди.

Территориал районлараро, бошқармалар тузиш қишлоқ хўжалигига тағин ҳам конкретроқ ва малакали раҳбарлик қилишга, партия ва ҳукумат қарорларининг бажарилишини контрол қилиб туришни яхшилашга, фан муваффақиятларини ва илғорлар тажрибасини ўрганиб, колхоз ва совхоз ишлаб чиқаришига кенг жорий қилишга имкон беради.

Ҳозирги вақтда партия ва ҳукумат қишлоқ хўжалик ишлаб чиқаришини муваффақиятли ривожлантирмоқ учун бутун шарт-шароитни яратиб бердилар. Энди бутун гап конкрет ташкилотчилик ишини яхшилашга, илғорларнинг тажрибаларини ҳамма хўжаликларга қанчалик кенг жорий қила олишимизга, қишлоқ хўжалик ходимларининг ижодий активлигини қанчалик юксалтира олишимизга боғлиқ. Буни ўлка партия ташкилоти қишлоқ хўжалик ишлаб чиқаришини янада ривожлантиришнинг асосий вазифаларидан бири, деб билади.

Қишлоқ хўжалигидаги ишларни яхшилаш мақсадида кейинги йилларда партия томонидан кўрилган чоралар, деди Украина Компартияси Одесса область комитетининг секретари **М. С. Синица,** ҳеч шубҳасиз сезиларлик натижалар берди. Буни бизнинг областимиз мисолида кўриш мумкин. Областда дон, ем-хашак етиштириш йилдан-йилга ошмоқда, қорамоллар, чўчқалар, паррандалар сони кўпаймоқда, давлатга ғалла ва чорвачилик маҳсулотлари сотиш кўпаймоқда. Ҳатто, Украинанинг жануби учун жуда ноқулай келган ўтган йилда ҳам, қишлоқ меҳнаткашлари дон экинлари ва маккажўхоридан нисбатан тузук ҳосил етиштирдилар. Бу эса, область кейинги беш йил ичида ҳар йил давлатга сотган ғалланинг ўртача миқдорига қараганда 11 миллион пуд кўп ғаллани давлатга сотишига имкон берди.

Шу билан бирга, шуни айтиб ўтиш керакки, деб давом қилди нотиқ, областимизда қишлоқ хўжалиги маҳсулоти, айниқса чорвачилик маҳсулоти етиштириш орқада қолмоқда. Биз ерлардан ҳали ҳам ёмон фойдаланмоқдамиз ва шу сабабли, дон ҳамда ем-хашакни лозим бўлганига қараганда камроқ етиштирмоқдамиз.

Гўшт, сут, жун, тухум етиштириш юзасидан олган мажбуриятларни бажармоқ, шунингдек зарур миқдордаги чорва молларни боқиб асрашни таъминламоқ учун ҳайдаладиган ерларнинг ҳар юз гектарига ҳисоблаганда ўтган йил камида 170 тонна озуқа бирлиги олиниши керак эди. Ҳақиқатда биз ўрта ҳисобда 136 тонна озуқа бирлиги олдик. Бунинг сабаби шуки, хашаки экинлар орасида камҳосил бир йиллик ўтлар жуда катта майдонларни банд қилиб ётибди.

Ҳозир область колхозлари ва совхозлари сули, бир йиллик ўтлар ва бошқа каммаҳсул экинлар экишни жуда камайтирмоқдалар. 1962 йилда маккажўхори экилган майдон 180 минг гектар кўпайтирилади, қанд лавлаги ўтган йилдагига қараганда икки баравар кўп экилади, нўхат экилган майдон тўрт баравар кўпайтирилади. Нўхат жуда фойдали экин. Бизнинг шароитимизда нўхатдан кейин экилган маккажўхори пишиб етилади ва шу тариқа бир йилда икки марта ҳосил олиш мумкин. Бироқ, уруғлигимиз етишмай турибди. Областда нўхат ва дуккакли экинлар уруғчилиги ҳали ёмон аҳволда. Ҳозир биз уруғчилик базасини вужудга келтирмоқдамиз.

Экин майдонларининг янги структураси жамоат чорвачилигини етарли миқдорда ем-хашак билан таъминлаш ҳамда чорвачилик маҳсулотларини етиштириб, давлатга сотиш тўғрисидаги мажбуриятларни бажариш имкониятини беради.

Нотиқ яқин келажакка мўлжалланган планлар тўғрисида гапириб, қишлоқ хўжалигини янги техника билан таъминлаш масаласига тўхталди. Областимизнинг колхозлари ва совхозларида, деди у, чопиқ тракторлари, культиваторлар, маккажўхорини ва лавлагини йиғиштириб оладиган комбайнлар етарли эмас. Одесса Халқ хўжалиги кенгашининг корхоналари қишлоқ хўжалик техникасини кўп чиқараётган бўлсалар ҳам, лекин бари-бир машиналар етишмаётир.

Одесса область партия ташкилоти ва областнинг ҳамма меҳнаткашлари, деди ўртоқ Синица, қишлоқ хўжалигини кескин равишда юксалтириш учун курашда ўз кучларини аямайдилар.

Шу билан мажлис тугади. КПСС Марказий Комитетининг Пленуми 9 мартда ўз ишини давом эттиради. (ТАСС).

ЕТТИ ЙИЛЛИКНИНГ ЯНГИ МАРРАЛАРИ САРИ!

(Боши биринчи бетда)

Халқ хўжалиги эҳтиёжлари учун кимё асбоб-ускуналари ишлаб чиқариш 1961 йилдагига қараганда 22 процент ортади. Компрессорлар 35 процент, тўқимачилик машиналари ва уларнинг запас қисмлари 19 процент, кўприк кранлари 27 процент кўп миқдорда ишлаб чиқарилади.

Аҳолининг уй анжомлари ва маиший буюмларга нисбатан ўсиб бораётган талабини қондириш мақсадида корхоналарнинг ходимлари планга қўшимча равишда 150 холодильник, 500 газ плитаси, тежалган металл ҳисобига 500 редуктор ва бошқа буюмлар етказиб берадилар.

Пахта тозалаш ва луб саноати меҳнаткашлари 51 тайёрлаш пунктида пахтани қоп-қанорсиз ташишга ўтадилар, тежалган хомашё ҳисобига 400 тонна пахта толаси ва 87 тонна момиқ, планидагидан ташқари 1630 тонна жут-каноп толаси, 30 минг квадрат метр қоп-қанор ишлаб чиқарилишига эришадилар.

Енгил, тўқимачилик ва трикотаж саноатининг ходимлари меҳнаткашларнинг пишиқ ва бежирим кийим-кечак ва пойафзалларга бўлган талабини қондириш мақсадида кенг истеъмол буюмлари сифатини оширадилар, ассортиментини кенгайтирадилар. Пландагидан ташқари 10 минг квадрат метр устки чарм буюмлари, 7 тонна қаттиқ чарм буюмлари, 114,5 минг жуфт пойафзал, 18,5 минг тикув буюмлари, 52,5 минг дона устки, ички ва бошқа хил трикотаж кийим-кечак, 200 минг метр дағал газлама, 220 минг ғалтак ип ва 160 минг сўмлик мебель ишлаб чиқарилади.

Кийим-кечакнинг 195 хил, пойафзалларнинг эса 45 хил моделлари, 155 хил газмол гули яратилади ва жорий қилинади.

Озиқ-овқат саноати корхоналари бўйича пландагидан ташқари 260 тонна қора ёғ, 265 тонна рафинацияланган ёғ, шу жумладан 20 тонна шишали ёғ, 50 тонна совун, 1100 минг шартли банка консерва маҳсулотлари, 1700 тонна нон ва нон маҳсулотлари, 200 тонна кондитер ва 100 тонна макарон маҳсулотлари тайёрланади. 3 хил янги консерва ҳамда 16 хил янги нон ва кондитер маҳсулотлари ўзлаштирилади.

Гўшт, сут саноатининг ишчилари пландан ташқари 530 минг сўмлик маҳсулот ишлаб чиқарадилар.

ҚУРИЛИШ ВА БИНОКОРЛИК МАТЕРИАЛЛАРИ САНОАТИ БЎЙИЧА

Тошкент областининг қурувчилари индустриализациялаш даражасини ошириш, комплекс механизацияни жорий этиш ва илғор иш методларини қўлланиш натижасида саноат турар-жой ва маданий-оқартув биноларини қуриш ва монтаж қилиш йиллик планини 25 декабргача бажариш мажбуриятини оладилар.

Шу йил ичида Оҳангарон цемент заводининг иккинчи технологик линияси, Олтинтопган комбинатидаги мис фабрикасининг учинчи секцияси ва оҳак ишлаб чиқариш заводи, Чирчиқ электрокимё комбинати қўшимча ишлаб чиқариш қувватлари, Оҳангарон ГРЭСи каби муҳим объектлар ишга туширилади.

Қуйидаги саноат объектлари ишга туширилади:

Бекобод цемент комбинатининг бешинчи печи — 25 июнда, оҳак печи 15 сентябрда;

Карборунд заводидаги ёй печлари цехи — 25 декабрда;

Электроизолятор заводидаги пластмасса маҳсулотлари ишлаб чиқариш корпуси — 25 сентябрда;

«Ташсельмаш» заводида пресслаш-тайёрлов цехи;

«Ташкенткабель» заводида контроль — кучли кабеллар цехи.

Шина ремонти заводи;

Чинни заводининг бош корпуси;

10-авторемонт заводи;

Чирчиқ шиша заводида ойна-пахта цехи;

5 та қуритув-тозалаш цехлари 1 октябргача;

Бекобод шаҳрида 550 тонна маҳсулот сиғадиган холодильник. 5 ноябргача;

Трактор-йиғув заводи, қаттиқ қотишмалар ва ўтга чидамли металлар комбинати, Оҳангарондаги асбоцемент конструкциялари ва шифер заводи, «Чирчиксельмаш», «Чирчикэлектромаш», «Ташавтомаш», «Таштекстильмаш» заводлари, Олмалиқдаги мебель фабрикалари қўшимча ишлаб чиқариш қувватлари ишга туширилади.

Қурилиш-индустрияси муҳим объектларининг муддатидан илгари ишга туширилишини таъминлаш;

Октябрь ойигача қурилиш саноати учун йилига 70 минг кубометр темир-бетон конструкциялари ишлаб чиқара оладиган завод қурилишини:

Биринчи кварталда Тошкентдаги санитария техника асбоб-ускуналари тайёрлайдиган заводни;

Тўртинчи кварталда Юмалоқда МЦО-2 марказлаштирилган таянч установкаси бўлган темир-бетон маҳсулотлари 5 цехини;

Биринчи кварталда 400 минг кубометр инерт материаллари ишлаб чиқариш қувватига эга бўлган Чиноз карьерини.

Иккинчи кварталда Тошкент ГРЭСи қурилиш майдонида темир-бетон маҳсулотлари полигонини ишга тушириш.

Тошкент шаҳридаги 1-темир-бетон маҳсулотлари заводини қайта реконструкция қилишни 15 декабргача тугаллаш;

104,5 километр газ тармоқлари ётқизиш. 28 та корхона табиий газ билан ишлашга ўтишини таъминлаш учун монтаж ишларини тугатиш, 41800 та квартирани газлаштириш.

Тошкент шаҳрида водопровод ва канализация ўтказиш бўйича белгиланган ишлар ҳажмини муддатидан бир ой илгари тугатиш;

Бўстонлиқ райони ва Вревск посёлкасидаги 1200 ўринли мактаб-интернатни 1 майгача фойдаланишга топшириш.

Ўқув йилининг бошланишигача Янгийўл шаҳрида 520 ўринлик, Тошкент ГРЭСининг қурилиш майдончасида 920 ўринлик, Оҳангарон шаҳрида 536 ўринлик, Тошкент шаҳрида 1484 ўринлик 2 та мактаб, Бекобод шаҳрида 600 ўринлик мактаб-интернат фойдаланишга топширилади.

Белгиланган муддатдан бир ой илгари Тошкент шаҳрида 2200 ўринлик 4 та мактаб-интернат ва 9108 ўринлик ўнта умум-таълим мактаби, Тошкент шаҳрида 1920 ўринлик, Чирчиқ шаҳрида 200 ўринлик мактабгача тарбия ёшидаги болалар муассасалари қуриб битказилади.

480 койкалик соғлиқни сақлаш муассасаси қурилади.

Белгиланган планга нисбатан қурилишдаги меҳнат унумдорлиги 1 процент оширилади. Оғир меҳнат талаб қилувчи ишларни механизациялаш даражасини ошириш, башняли кранларни монтаж ва демонтаж қилиш муддатларини қисқартиришга эришилади.

190 кубометрлик қурилиш-монтаж ишларида 100 минг сўмлик йиғма темир-бетонни жорий қилишга эришиш;

Белгиланган топшириққа нисбатан қурилиш-монтаж ишлари таннархини 0,3 процентга камайтириш:

Йирик панеллардан қурилган турар-жой биноларининг 100 процентини, ғиштдан қурилган турар-жой биноларининг 50 процентини «яхши» ва «аъло» баҳоларга топшириш;

Қурилиш материаллари ва конструкциялари ишлаб чиқарувчи корхоналарда янги техникани жорий қилиш, мавжуд цех ва корхоналарни реконструкциялаш, асбоб-ускуналарни модернизациялаш, моддий ва меҳнат резервларидан максимал фойдаланиш ҳисобига ялпи маҳсулот ва маҳсулотнинг кўп турларини ишлаб чиқариш бўйича йиллик планни 27 декабргача бажаришга эришиш;

Меҳнат унумдорлигини 1961 йилдагига нисбатан 8,5 процент, бу йил учун белгиланганига нисбатан 8,3 процент ошириш;

Йиғма темир-бетон маҳсулотлари ишлаб чиқаришни 1961 йилдагига нисбатан 50 минг кубометр, шу жумладан таранг тортилганидан 16 минг кубометр кўпайтириш;

20 хил янги маҳсулот ишлаб чиқаришни ўзлаштириб, 1300 тонна металлни тежаш мажбурияти олинди.

Тошкент шаҳрида ишлаб турган ёғоч ишлаш корхоналарида ялпи маҳсулот ишлаб чиқаришни 28 процент ошириш, иккинчи кварталда эса 2-ёғоч ишлаш заводида ярим автомат линияни қуриш ва ишга тушириш;

Оҳангарон цемент заводида 170х4,5 метрли айланма печнинг ишлаб чиқариш технологиясини ўзлаштириш;

Бекобод цемент комбинатида цементнинг маркасини 2 кг/см квадратга ошириш, иккинчи ярим йилликда «600» маркали цемент ишлаб чиқариш;

Чирчиқдаги шиша заводида шишаларни вертикал тортиш машиналаридаги лентанинг энини 1,6 метрдан 2 метргача етказиб, қайта реконструкциялаш амалга оширилади.

ТЕМИР ЙЎЛ, АВТОМОБИЛЬ ТРАНСПОРТИ ВА АЛОҚА БЎЙИЧА

Тошкент ва Урсатьевск йўл бўлимларининг темир йўлчилари **планни бир процент ошириб бажариш, илғор иш методларини қўлланиш натижасида камида 2500 вагонни тежаб қолиш, участка бўйича поездларнинг тезлигини пландагига нисбатан бир процент ошириш, меҳнат унумдорлиги топшириғини 101 процент бажариш,** оғир юк ташувчи поездларда белгиланган нормадан ташқари 3 миллион 700 минг тонна юк ташиш мажбуриятини оладилар.

Область автомобилчилари барча корхона ва ташкилотлар бўйича планнинг бир меёрда бажарилишини таъминлаш, белгиланган пландан ташқари камида 430 минг тонна юк ташиб, қўшимча 133 минг сўмлик фойда келтириш, меҳнат унумдорлигини камида 1,5 процент ошириш мажбуриятини оладилар.

Алоқа ходимлари давлат планини 103 процент, давомат планини 101 процент бажариш, меҳнат унумдорлигини 5 процент оширишга қарор қилдилар.

Ишлаб чиқариш илғорлари ва новаторларининг ижодий ташаббусини қўллаб-қувватлаб, рационализаторлик ва ихтирочилик таклифларини ишлаб чиқаришга жорий этиш натижасида йил давомида 12 миллион сўмлик фойда олинади.

Қабул қилинган социалистик мажбуриятларни оғишмай амалга ошираборib, Тошкент шаҳри ва областининг саноат, қурилиш, транспорт ва алоқа ходимлари новаторлар ва ишлаб чиқариш илғорларининг сафини ўстирадилар, коммунистик меҳнат коллективи ва зарбдори номини олиш учун мусобақани янада қизитиб юборадилар.

Бу социалистик мажбуриятлар Тошкент шаҳри ва области саноат корхоналари, транспорт, қурилиш ва алоқа коллективларида муҳокама этилиб, қабул қилинган.

Редактор М. ҚОРИЕВ.

Самимий учрашув

Иттифоқ Советига сайлов ўтказувчи Тошкент-Киров сайлов округининг неча юзлаб сайловчилари СССР Олий Совети депутатлигига ўзлари кўрсатган номзод, Тошкент шаҳар партия комитетининг биринчи секретари Қаюм Муртазоев билан учрашмоқ учун 9 мартда Округ офицерлар уйига тўпландилар.

Ишончли вакил, биринчи тикувчилик фабрикасининг бош механиги А. А. Капрчелов депутатликка номзод тўғрисида самимий гаплар айтди. «Ўзбексельмаш» заводининг слесари Н. Г. Балдавкин, В. И. Ленин номли Тошкент университетининг студенти Р. Ш. Шомансурова, пайпоқ-трикотаж фабрикасининг ишчиси Р. Ю. Тўйчиева, гидрогеология ва инженерлик геологияси институтининг директори, Ўзбекистон ССР Фанлар академиясининг академиги Ғ. А. Мавлонов, 7-мактаб ўқитувчиси Л. И. Суздальцева ўз нутқларида округ меҳнаткашлари ўртасида ватанпарварлик ғайрати ғоят кучайиб кетганлиги тўғрисида, сайловчилар коммунистлар билан партиясизлар халқ блокининг номзодларини ёқлаб якдиллик билан овоз беражаклари тўғрисида гапирдилар.

СССР Олий Совети депутатлигига номзод Қ. Муртазоев юксак ишончлари учун сайловчиларга самимий ташаккур билдирди.

(ЎзТАГ).

Ёш қаламкашлар учун

Тошкент давлат университети филология факультети ҳузурида «Ёш ҳаваскорлар уюшмаси» деб аталувчи адабий тўгарак ташкил қилинди.

Тўгарак ёш ижодкорларнинг шеър, ҳикоя ва бошқа жанрдаги асарларини муҳокама қилади, уларга ўз маҳоратларини оширишда ёрдам беради. Ҳозир тўгарак машғулотларига пойтахтимиздаги турли ўқув юртларида билим олаётган 60 дан ортиқ йигит-қиз жалб қилинган.

О. ОХУНЖОНОВ.

Халқаро аҳвол

„Қуролсизланиш—мустаҳкам тинчликка эришишнинг ишончли йўли"

СОФИЯ. Болгария матбуоти қуролсизланиш масалалари билан шуғулланувчи 18 давлат комитетининг яқинда ўз ишини бошлашига катта эътибор бермоқда. Газеталар Н. С. Хрушчевнинг Кеннеди ва Макмиллан мактубларига юборган жавобларини эълон қилмоқдалар. «Работническо дело» газетаси бу жавобларни «Қуролсизланиш соҳасидаги музокараларда энг муҳим вазифа — ижобий натижаларга эришишдан иборат» деган сарлавҳа остида босиб чиқарди.

Шу масъулиятли тарихий пайтда инсоният тақдири учун энг муҳим проблеманинг ҳал этилишига халақит беришга уринаётганларни халқлар қаттиқ қоралайдилар, деб ёзади «Труд» газетаси ўзининг бош мақоласида. Тинчлик ва халқлар дўстлиги учун изчил, оташин курашчи Совет Иттифоқининг тинчликсевар сиёсатини халқлар юксак даражада қадрлайдилар.

БУХАРЕСТ. Бухарестда чиқадиган марказий газеталарнинг ҳаммаси СССР Министрлар Совети Раиси Н. С. Хрушчевнинг АҚШ президенти Жон Кеннедига юборган янги мактуби баёнини қуйидаги катта сарлавҳалар остида босиб чиқардилар: «Ядро синовларини янгидан бошлаб юбориш эмас, балки бу синовларни тақиқлаш сиёсатда ақл-идрок кўрсатиш бўлур эди» («Скинтейя»), «Қуролсизланиш — мустаҳкам тинчликка эришишнинг ишончли йўлидир» («Мунка»).

ВАРШАВА. Польша матбуоти СССР Министрлар Совети Раиси Н. С. Хрушчевнинг президент Кеннеди ва бош министр Макмиллан мактубларига юборган жавобининг кенг баёнини, «Трибуна люду» газетаси эса жавобнинг тўла текстини эълон қилди.

Газеталар Н. С. Хрушчев жавобида АҚШ президентининг атмосферада ядро синовларини янгидан бошлаш ҳақидаги қарори халқаро ишларда агрессив йўл тутилаётганлигини кўрсатувчи янги далилдир, 18 лар комитетига берилган зарбадир, қуролсизланиш соҳасида бўладиган музокараларга берилган зарбадир, дейилган жойини уқтириб кўрсатадилар.

Американинг Тинч океанда ўтказадиган ядро синовларининг портлаш тўлқини Женевадаги Миллатлар саройигача етиб келади, деб таъкидлайдилар газеталар.

БУДАПЕШТ. Будапештда чиқадиган газеталар Н. С. Хрушчевнинг Кеннеди ва Макмиллан мактубларига юборган жавоблари текстини энг кўринарли жойларда эълон қилдилар. «Непсабадшаг» газетаси иккинчи сарлавҳаларида агар Ғарб давлатлари ёппасига ва батамом қуролсизланишга рози бўлсалар, Совет Иттифоқи уларнинг қуролсизланиш устидан контроль ўрнатиш ҳақидаги ҳар қандай таклифларига рози бўлади, деб таъкидлайди. (ТАСС).

ПОЛЬША МАТБУОТИ КПСС МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИНИНГ ПЛЕНУМИ ТЎҒРИСИДА

ВАРШАВА, 8 март. (ТАСС). Бугун Варшавада чиқадиган газеталар Совет Иттифоқи Коммунистик партияси Марказий Комитетининг Пленуми материалларига кўп ўрин ажратдилар.

КПСС Марказий Комитетининг ҳозирги Пленуми, деб ёзади «Жице Варшави» газетасининг Москва мухбири, қишлоқ хўжалигининг яқин йиллар учун асосий йўналишини белгилаб, қишлоқ хўжалик ишлаб чиқаришини ташкил қилишни жиддий ўзгартиришни ҳам кўзда тутади.

Бу эса етти йиллик планда белгиланган дадил ва мураккаб мақсадларни амалга ошириш имконини беради.

Жазоир. Суратда: француз солдатлари Оран кўчаларида жазоирликларни тинтув қилмоқдалар. АП-ТАСС фотоси.

Телевизор

10 МАРТДА

Рус тилида: 18.00 — **Жонланган расмлар** (болалар учун концерт), 18.30 — **Телевизион янгиликлар,** 18.40 — **Бизнинг номзодлар** (телеочерк), 18.50 — **Тошкент Ленин орденли танк билим юрти бадиий ҳаваскорларининг концерти,** 19.25 — **Жаннатда кулги** номли кинокомедия.

Ўзбек тилида: 21.00 — **Телевизион янгиликлар,** 21.10 — **Концерт** (ўзбек куйларидан), 21.45 — **Ҳазили йўқ** (комедияли фильмлар альманахи).

Театр

НАВОИЙ НОМЛИ ТЕАТРДА — 10/III да **Боғчасарой фонтани,** 11/III да эрталаб **Сўна,** кечқурун **Шаҳризода, Штраусиана, Болеро.**

ҲАМЗА НОМЛИ ТЕАТРДА — 10/III да **Алишер Навоий,** 11/III да эрталаб **Шубҳа,** кечқурун **Мирзо Улуғбек.**

МУҚИМИЙ НОМЛИ ТЕАТРДА — 10/III да **Равшан ва Зулҳумор,** 11/III да **Ғазал фожиаси.**

ТОШКЕНТ ДАВЛАТ ЦИРКИДА — 10, 11/III да **лўли артистларининг ва дорбозларнинг хайрлашув гастроллари.** Якшанба куни уч марта томоша кўрсатилади: кундуз соат 12, 3 ва кеч 7 яримда.

ҲАМЗА НОМИДАГИ ЛЕНИН ОРДЕНЛИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ АКАДЕМИК ДРАМА ТЕАТРИ

ЯҚИН КУНЛАРДА ЯНГИ СПЕКТАКЛЛАР

Н. В. Гоголь

А. Қаҳҳор таржимаси

РЕВИЗОР

5 пардали комедия

Режиссер — Ўзбекистон ССР халқ артисти **А. О. Гинзбург.**

Рассом — **Г. Э. Юнгвальд-Хилькевич.**

И. Соболев

К. Яшин таржимаси

ХУЖАЙИН

3 парда 7 кўринишли комедия

Режиссер — **А. Қобилов.**

Рассом — **Г. Э. Юнгвальд-Хилькевич.**

Кино

Она-Ҳиндистон (1 ва 2-серия)— «ВАТАН», «ИСКРА» (кундуз ва кечқурун), НАВОИЙ номли (кеч соат 5-40 минутда), «КОМСОМОЛ 30 ЙИЛЛИГИ» (эрталаб 10 ва кеч 7 да), «СПУТНИК» (1-залда: эрталаб соат 10, кундуз 1, 4, кеч 7 ва 10 да, 2-залда: кундуз 12, 3, кеч 6 ва 9 да).

Художўй Иоанна она —«МИР» (кундуз соат 12, 4, кеч 8 ва 10 да), «КОМСОМОЛ 30 ЙИЛЛИГИ» (кундуз 1, 3, кеч 5 ва 10 да).

У Ватанини ҳимоя қилади — «МИР» (эрталаб соат 10, кундуз 2, кеч 6 да), НАВОИЙ номли (кундуз ва кечқурун).

Дарахтлар улкан пайтда — «ЎЗБЕКИСТОН» (кундуз ва кечқурун).

Ўзбекистон давлат филармонияси

ЭСТРАДА ТЕАТРИ БИНОСИДА

11 мартда

мактаб музика абонементи бўйича 7, 8, 9, 10, 11-синф ўқувчилари учун: **«Халқ демократияси мамлакатларининг музика, ашула ва рақслари»** деган темада:

СУҲБАТЛИ КОНЦЕРТ

Кундуз соат 1 яримда бошланади.

«ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ» («Ташкентская правда») — орган Ташкентского обкома и горкома Коммунистической партии Узбекистана, областного и городского Советов депутатов трудящихся.

Бизнинг адрес: Тошкент, «Правда Востока» кўчаси, 26-уй.

РЕДАКЦИЯ БЎЛИМЛАРИНИНГ ТЕЛЕФОНЛАРИ: Партия турмуши бўлими — 26232. Пропаганда ва совет қурилиши бўлими — 28761. Қишлоқ хўжалик ва маҳаллий ахборот бўлими — 29040. Адабиёт ва санъат, маданият, саноат ва транспорт бўлимлари — 33786, Секретариат — 34808, 31936. Хатлар бўлими — 34048. Илғор тажрибаларни пропаганда қилиш штатсиз бўлими — 25888. Эълонлар бўлими — 28142. Коммутатор — 26334, 33262, 30249, 30250, 30253.

«Қизил Ўзбекистон», «Правда Востока» ва «Ўзбекистони Сурх» бирлашган нашриётининг босмахонаси.

Р. 02092. Нашр. Г. — 1546.